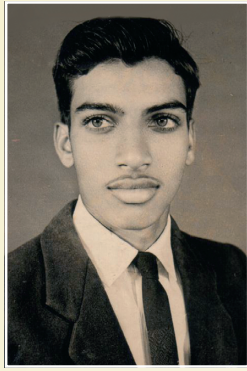
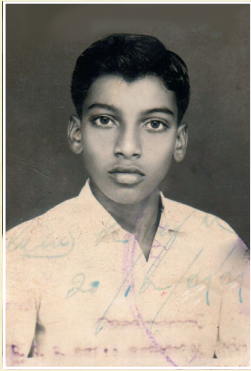

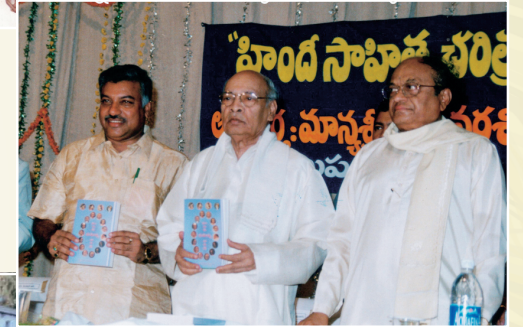
వై యల్ పి
ఇంతింతై వటుడింతయై...

డా॥ వెన్నా వల్లభరావు

హరివంశం... ఆత్మీయ అనుభవాలను అమితా బహునకు, అమరసింగ్... సమకంలో అందచేస్తూ...

వై యల్ పి
ఇంతింతై వటుడింతయై...

డా॥ వెన్నా వల్లభరావు

YLP Intintai Vatudintayai...

by Dr. Venna Vallabha Rao

9490337978

17, February 2019

On the occasion of Annual Meeting of
"MITRAMA SWAAGATAM"

(Alumni Meeting of ANR College, Gudivada 1971-78 Batches)

Cover & Book layout :

Giridhar Arasavalli

Printed at

Sri Sri Printers, Vijayawada - 520 002

Cell : 9490634849

నాటి మా పెదబాబే నేటి మన వై యల్ పి

- డా॥ వెన్నా వల్లభరావు

వై యల్ పితో నా అనుబంధం నలభై రెండేళ్లుగా పెనవేసుకున్న అనుభవాల సుమహారం. కృష్ణాజిల్లా గుడివాడ ప్రక్కనే ఉన్న బేతవోలు గ్రామంలో మా చిన్నతనంలో వైయల్పి గారి తల్లిదండ్రులు శ్రీ యార్లగడ్డ అంకినీడు, శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ దంపతులు స్కూలు పిల్లలకి ప్రైవేటు చెప్పేవారు. ఆ రోజుల్లో మా ఊరి పిల్లలందరూ వారి చేతుల మీదుగా ఓనమాలు దిద్దినవారే. ఉదయం 5 నుంచి రాత్రి 9 గంటల వరకు కనీసం డెబ్బై - ఎనభై మంది చమురు దీపాలు తెచ్చుకుని మాస్టారి ఇంటివద్ద చదువుకుంటుండేవారు. ఊరు ఊరందరికి మాస్టారి దంపతులంటే అమితమైన గౌరవం. నేను కూడా నా ఐదవ ఏట మాస్టారి పాదాల వద్ద అక్షరాభ్యాసం చేశాను.

వైయల్పి మా మాస్టారి పెద్దబాబాయి. వయసులో నాకంటే మూడేళ్లు పెద్ద. ఇంట్లోను, ప్రైవేటులోను అందరూ వైయల్పిని 'పెదబాబు' అని పిలుస్తుండే వారు. ప్రతి ఇంట్లో పెద బాబులు ఉన్నా, మా ఊళ్లో పెదబాబు అంటే మాస్టారి 'పెదబాబే'. ధనార్జన ధ్యేయం కాని మా మాస్టారి ప్రైవేట్లు చెప్పే వృత్తి ఏడుగురు సంతానం కలిగిన వారి కుటుంబాన్ని కఠిక దారిద్ర్యానికి గురిచేసింది. అయినా భగవంతుడినే నమ్ముకుని, సతతం త్రిమూర్తులను ఆరాధించే మా మాస్టారి ఆర్థిక ఇబ్బందులు వారి పిల్లల చదువుకు అవరోధం కలిగించ లేదు. ఇంట్లో పెద్ద కొడుకుగా, ఊహ తెలిసిన కుర్రాడిగా మా 'పెదబాబు' చిన్ననాడే పేదరికాన్ని, ఆకలి అంచుల్ని చవిచూశాడు. ప్రతికూల పరిస్థితులకు ఎదురొగ్గి షోరాడే ధైర్యం స్థైర్యం బాల్యంలోనే అలవర్చుకున్నాడు. బాధ్యత నెరిగిన పెద్ద కొడుకుగా 13 ఏళ్ల వయసులో పొలంలో వరికుప్ప వేసే కూలి పనికి వెళ్లటానికి వెనుకంజ వెయ్యలేదప్పుడు. తల్లిదండ్రుల నుంచి దైవభక్తిని - పరోపకార భావాన్ని, గురువుల నుంచి సాహిత్యాభిమానాన్ని, గ్రామ వాతావరణం నుంచి నాటక-హరికథాది సంస్కృతిని చిన్నతనంలోనే పుణికి పుచ్చుకున్న మా పెదబాబు చదువులోనే కాక అన్ని విషయాల్లోను ప్రతిభ కనపర్చేవాడు.

సూట్లో చదివే రోజుల్లోనే పెదబాబులో నాయకత్వపు లక్షణాలు పొడసూపాయి. తోటి విద్యార్థులకు ఏ సమస్య వచ్చినా తన స్నేహితుల్ని వెంట బెట్టుకుని హెడ్ మాస్టరు గారిని కలిసి, విషయాన్ని స్పష్టంగా వారికి విశదపరచి న్యాయమైన పరిష్కారం సూచించేవాడు. స్నేహితులు అతనికి ప్రాణమిచ్చేవారు.

అప్పట్లో పెదబాబు వెంట ఎప్పుడూ ఒక 'రామదండు' ఉంటుండేది. అందులో నేను ముందుండేవాడిని. హెడ్ మాస్టర్ గారిని కలుద్దామన్నా, ఎమ్మెల్యే గారితో మాట్లాడటానికి వెళదామన్నా, ట్రావెలర్స్ బంగళాకు వచ్చిన ఎవరైనా మంత్రి గారికి ఏదైనా విజ్ఞాపన సమర్పిద్దామన్నా ఈ రామదండు పెదబాబు వెంట ఉండేది.

ఒకసారి గూడెపు నాగేశ్వరరావు అనే నా స్నేహితుడు సూట్లో లైబ్రరీ పుస్తకాల్ని తీసుకుని సకాలంలో తిరిగి ఇవ్వని కారణంగా, అతని పదవ తరగతి హాల్ టీక్కెట్ ఇవ్వటానికి స్కూలు సిబ్బంది నిరాకరిస్తే, పెదబాబు మా బృందంతో హెడ్ మాస్టరు గారిని కలిసి ఆ పుస్తకాల్ని స్కూలులో చదువుతున్న అతని తమ్ముని పేర బదలాయించి హాల్ టీక్కెట్ ఇప్పించే ఏర్పాటు చెయ్యడం అతనిలో మొగ్గ తొడిగిన నాయకత్వపు ప్రతిభకి నిదర్శనం.

ఇక కాలేజీలోకి అడుగు పెట్టిన తర్వాత అర్హత కలిగిన పేద విద్యార్థుల చేత స్కాలర్ షిప్ అప్లికేషన్లు పెట్టించి, వాటిపై ఎమ్మెల్యే శ్రీ కరారి సత్యనారాయణ రావు గారి సంతకాలు తానే పెట్టించి, అవి మంజూరు అయ్యేలా చూడటం విద్యార్థి నాయకునిగా ఎదుగుతున్న పెదబాబు సేవాతత్పరతకు ప్రతీక. తాను బి.ఎ. చదివే రోజుల్లో పెదబాబు ప్రిన్సిపాల్ గారిని కలిసి కాలేజీలో బి.ఎ. స్పెషల్ హిందీ పెట్టాలని డిమాండ్ చెయ్యడం హిందీ భాషా - సాహిత్యాలపట్ల తాను అప్పటికే పెంచుకున్న అభిమానానికి ఉదాహరణ. ప్రతి ఏటా మూడు రోజులపాటు జరిగే కాలేజీ వార్షిక నాటక పోటీల్లో 'అనంతం' నాటకంలో తనకన్నా జానెడు పొడవున్న విలన్ ముందు హీరోగా నటించి తన వాగ్ధాతీతో 'ఉత్తమ నటుడి'గా ఎంపిక కావడం మా పెదబాబు నటనా కౌశలానికి నిలువుటద్దం.

పెదబాబు కాలేజీలో చదివే రోజుల్లోనే ఒకసారి సైకిల్పై డబుల్స్ వెళ్లకూడదు అనే నిబంధన విధించబడింది. దాన్ని పోలీసులు తమ శైలిలో చక్కగా అమలు పర్చుసాగారు. ఆ నిబంధన వల్ల గుడివాడ పట్టణానికి 3-4 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న ఎ.ఎన్.ఆర్. కాలేజీకి పరిసర ప్రాంత విద్యార్థులు తమ తమ్ముళ్లనో, స్నేహితులనో

సైకిల్పై ఎక్కించుకునే సదుపాయం కోల్పోయారు. అప్పటి విద్యాశాఖ మంత్రి స్వర్ణీయ మండలి వెంటక కృష్ణారావు గారు ట్రావెలర్స్ బంగళాలో విడిది చేశారని తెలిసి పెదబాబు మా రామదండుతో వారి వద్దకు వెళ్లి 'ఆ నిబంధనని కనీసం విద్యార్థులకు సడలించి సైకిల్ కొనుక్కోలేని పేద విద్యార్థులకు తమ స్నేహితుల సైకిళ్లపై సకాలంలో కాలేజీకి చేరే సదుపాయం కల్పించవలసింది'గా విజ్ఞప్తి చెయ్యడం విద్యార్థి వర్గంపట్ల తనకున్న నిబద్ధతకు నిలువెత్తు సాక్ష్యం.

ఎవరినైనా ప్రజాప్రతినిధినో, ముఖ్యమైన వ్యక్తినో మరునాడు కలుసుకోవాల్సి వస్తే ఆ రోజు సాయంత్రం నుంచే మా పెదబాబు ఏర్పాట్లలో ఉండేవాడు. తనకున్న ఒక్కగానొక్క తెల్ల ప్యాంటు, తెల్ల షర్టు రాత్రికి ఉతికి ఆరవేసుకునేవాడు. ఫలానా - ఫలానా వాళ్లని 9 గంటలకల్లా హాజరు పరిచే పని నాకు పురమాయించేవాడు. నేను ప్రొద్దున్నే బొగ్గుల "ఇస్త్రీ పెట్టి కాలేసి" తెల్ల బట్టల్ని నీటూగా ఇస్త్రీ చేసి సిద్ధం చేసేవాడిని. పగలు రాచకార్యాలన్నీ చక్కబెట్టి సాయంత్రం ప్రైవేటులో పెదబాబు తాను కూడా సహ పంక్తిలో కూర్చుని దుప్పటి నిండా ముసుగెట్టి చమురు దీపం ముందు పుస్తకం తెరిచి కూర్చుని కునుకు తీస్తుండేవాడు. ప్రక్కనే కూర్చుని మాస్టారు (పెదబాబు నాన్నగారు) వస్తుంటే తట్టి లేపడం నా డ్యూటీ. చదువుతున్నట్టు నటించడం తన వంతు.

భోజనం, స్నానాదులకు తప్ప మాస్టారి ఇల్లే నాకు నివాసం. కాబట్టి నేను మాస్టారి విద్యార్థిగా కాక ఇంటిలోని సభ్యునిగా ఉంటూ ఉండేవాడిని. ఖాళీ దొరికినప్పుడల్లా పెదబాబు నాకు గురువయ్యే వాడు. ఇంగ్లీషు గ్రామర్ దగ్గర నుంచి, హిందీ కవితలు - కథలు బోధించేవాడు. 15-16 ఏళ్ల వయసులోనే పెదబాబు తలపండిన అధ్యాపకుల కంటే అవగాహనా సులభంగా, మధురంగా విషయాల్ని విశదీకరించి బోధించిన తీరు పెదబాబు అధ్యయన గాంభీర్యానికి, భావ స్పష్టికరణకి తార్కాణాలు. అద్భుతమైన ధారణ, తియ్యని కంచుకంఠం పెదబాబుకి రెండు వరాలు. రెండు-మూడు పేజీల హిందీ, తెలుగు వచన కవిత్వాన్ని సైతం గుక్క తిప్పకుండా వల్లించడం అతనికి కరతలామలకం. మా పెదబాబు చేసే ప్రతిపని, మాట్లాడే ప్రతిమాట చిన్నప్పటినుంచి నన్ను బాగా ప్రభావితం చేశాయి. పెదబాబు సాన్నిహిత్యం విద్యార్థనలో, అధ్యాపక వృత్తిలో నన్ను అతని అడుగుజాడల్లో నడిచేటట్టు చేసింది.

పెదబాబు ఎం.ఎ., హిందీ పూర్తిచేసి నందిగామ కె.వి.ఆర్. కళాశాలలో

లెక్కరగా చేరే నాటికి నా బి.ఎ. పూర్తయింది. ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో ఎం.ఎ. హిందీలో సీటైతే వచ్చింది గాని ఐదుగురు పిల్లలున్న లారీ డ్రైవర్ మా నాన్న - 'నిన్ను విశాఖపట్నం పంపి ఎం.ఎ., చదివించే స్తోమత మనకు లేదు' అనేశారు. అప్పుడు పెదబాబు మా అన్నయ్య ద్వారా మా నాన్నను ఒప్పింపజేసి నాకు ఎం.ఎ. చదివే అవకాశం కల్పించాడు. అంతేకాక పెదబాబు నాతో “నాకు నందిగామలో ఉద్యోగం వచ్చింది. అంతగా అవసరమొస్తే నేను నీకు వందో-ఏబైయో పంపుతాను” అన్న మాట నా యూనివర్సిటీ చదువుకు పెట్టుబడి. విశాఖపట్నానికి వెంట తీసుకుని వెళ్లి ఎం.ఎ.లో చేర్పించి ప్రా॥ ఆదేశ్వరరావు గారు తదితరులకు అప్పగిస్తూ ‘వీడు నాకు బాగా కావలసినవాడు, నన్నెలా చూశారో వీణ్ణి అలాగే చూడండి మాస్టారూ!’ అన్న పెదబాబు మాట వారి వాత్సల్యానికి నన్ను పాత్రుణ్ణి చేసింది. నా ఎం.ఎ. పూర్తయింది. సప్తగిరి కళాశాలలో పనిచేస్తూనే పెదబాబు స్ఫూర్తితో పార్ట్‌టైం స్కాలర్‌గా చేరి పిహెచ్‌డి కూడా పూర్తిచేసి లయోలా కళాశాలలో అధ్యాపకునిగా నన్ను నియమింపజేసేవరకు నా ఎదుగుదల కోసం తాను ఆరాటపడుతూనే ఉండేవాడు.

కుటుంబంలో పెద్దకొడుకుగా పెదబాబు నిర్వర్తించిన - నిర్వర్తిస్తున్న బాధ్యతలు ఎంతైనా ప్రశంసనీయం. సెంటు భూమి, పదివేల రొక్కం చేతిలో లేకున్నా బెంజేలుపడి బాధ్యతలు విస్మరించని ధీశాలి మా పెదబాబు ఒక్కరోక్కరిగా నలుగురు చెల్లెళ్లను యోగ్యులైన యువకులకిచ్చి పెళ్లిళ్లు చెయ్యటమే కాకుండా, వారి పిల్లల చదువు - సంధ్యల గురించి పట్టించుకోవడం పెదబాబు విధి నిర్వహణకి నిదర్శనం.

బాల్య స్నేహితులకు పెదబాబు సాక్షాత్తు శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడే. ఈ కృష్ణునికి సుదాముని వంటి మిత్రులు లెక్కకు మిక్కిలి. సుబ్రహ్మణ్యం అనే ఒక సుదామ మిత్రుడు ఆర్థిక ఇబ్బందులకు లోనై ఆకాల మరణం పాలైతే పెదబాబు సున్నితమైన మనసు చలించి రోదించింది. అతని కుటుంబానికి నీడ కల్పించి, అతని భార్యాపిల్లల కష్టాలు కడతేర్చాడు మా పెదబాబు. తన గురువు కొచ్చర్లకోట వెంకట సుబ్బారావు గారి సోదరుడు లేమిలో ఆడపిల్ల పెళ్లి చేస్తున్నాడని తెలిసి, వారి అవసరాన్ని గ్రహించి అడగకపోయినా ఇతోధికంగా ఆర్థిక సాయం అందించి సాయపడ్డ ఆపద్బాధవుడు పెదబాబు. ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నో.. ఎన్నెన్నో..

సాటివారికి ఏ రకంగానైనా మేలు చెయ్యాలి అనే తపన చిన్నప్పటి నుంచి మా పెదబాబులో చాలా తీవ్రంగా ఉండేది. ఒక వ్యక్తి ఎంత ఎక్కువ మందితో

ఆత్మీయమైన స్నేహ సంబంధాలు ఏర్పరచుకోవచ్చు - అనే దానికి చక్కని ఉదాహరణ మా పెదబాబే.

చిన్నప్పుడే మొగ్గతొడిగి, క్రమంగా వికసించి, ఇప్పుడు పరమశిస్తున్న గుణాలు పెదబాబులో అనేకం. పట్టుదల, కార్యదీక్ష, ఆత్మవిశ్వాసం, స్వాభిమానం, ముక్కు సూటితనం, గుండె ధైర్యం, సమయస్ఫూర్తి, వాక్పాతుర్యం, చొరవ, తెగింపు, స్నేహశీలత, కర్తవ్య పరాయణత, వినయం, వివేకం, దైవభక్తి, పరోపకారం, జాలి, కరుణ - ఇవన్నీ పెదబాబులో ఈనాటివి కావు. ముఖ్యంగా 'సాయం చెయ్యడం' ఈయనకు ఒక వ్యసనం, ఒక బలహీనత. తన సన్నిహితులకు, ఆత్మీయులకు ఏమిచేస్తే మేలు జరుగుతుందో తానే ఆలోచించి చెయ్యడం మా పెదబాబు నైజం. ఒకప్పుడు అసూయతో పెదబాబును ద్వేషించిన వారు సైతం ఆయనలోని పట్టుదల, కృషి, సహృదయతలను చూసి, ఆయన చేత ఉపకారాలు పొంది చివరికి ఆయన ఆత్మీయుల కోవలో చేరిపోయారు. మా పెదబాబుకు గిట్టని విషయాలు రెండు-అన్యాయనం, మోసం. సామాన్య ప్రజల్ని మోసం చేస్తూ దోచుకునే వారిని చూస్తే ఆయన మనసు ఆక్రోశిస్తుంది. పెదబాబు దృష్టిలో 'ఆకలి' మనిషికి పెద్ద శాపం. అందుకే మిత్రులకి వారి కిష్టమైనవన్నీ కడుపు నిండా పెట్టి తాను తృప్తి పడతాడు. ఈ గుణాలన్నీ నేను చిన్నతనం నుంచి మా పెదబాబుకు అత్యంత సన్నిహితంగా ఉంటూ నాటినుంచి నేటివరకు ఆయననలో చూస్తున్నవే.

ప్రాంతీయ భాషల సౌహార్దపూరిత అభివృద్ధి ద్వారా జాతీయ సమగ్రత సాధించే దిశగా తన ప్రయాణం కొనసాగించి, అధ్యాపక వృత్తి - సాహిత్య సేవ తన ఉచ్చాసన - నిశ్వాసాలుగా, హిందీ-తెలుగు సాహిత్యాలకు సేతువుగా నిలచిన మా పెదబాబుని ఒక 'పద్మం' (పద్మశ్రీ) వరించడం ఎంతైనా హర్షించదగ్గ విషయం. ఆయన ఇంకా ఎన్నో ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోహించి మరిన్ని 'పద్మాల'తో విభూషితుడు కావాలని తన 50వ జన్మదినం సందర్భంగా ఆయన ఆత్మీయులందరం ఆకాంక్షిద్దాం. మా పెదబాబు సదా ఆరాధించే మా ఊరి కంచి కామాక్షి తల్లి, ఆనందేశ్వర స్వామి, వేణుగోపాల స్వాములు తమ కరుణా కటాక్ష వీక్షణాలు ఆయనపై నిరంతరం ప్రసరింపజేస్తూ పెదబాబుకు ఆయురారోగ్యాలు, యశస్సంపదలు ఆపరిమితంగా ప్రసాదించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

(వై యల్ పి 50వ పుట్టినరోజు సందర్భంగా 2003లో ప్రచురింపబడిన 'అయిదు పదులు' పుస్తకంలో వెన్నా వల్లభరావు రాసిన వ్యాసం)

పద్మశ్రీ నుండి పుష్పిన్ వరకు...

అయిదు పదుల ప్రాయం కొందరిలో నిరుత్సాహాన్ని నెమ్మదితనాన్ని ఇంకొందరిలో భయాందోళనల్ని, మరి కొందరిలో ఆరోగ్యం పట్ల అతిజాగ్రత్తని, మరెందరిలోనో-సాధించిన దానికి తృప్తిపడి, ఇకనైనా ఒత్తిడి పనులకు దూరంగా, కడుపులో చల్ల కదలకుండా, కుటుంబానికి ఎక్కువ సమయం కేటాయించి, హాయిగా ప్రశాంతంగా జీవితం గడిపేద్దాం - అన్న దృక్పథాన్ని కలిగిస్తుంది.

అయితే కొందరు ఇందుకు భిన్నంగా, తమ జీవిత గమనపు వేగాన్ని పెంచుకుంటూ మనోధైర్యంతో వయసుకి భయపడక, శారీరక ఆరోగ్యం కలిగించే అవరోధాలను అధిగమించి- 'మనం సాధించాల్సింది ఇంకెంతో ఉంది, అందుకు నిర్విరామంగా కృషి చేయాలనే' పట్టుదలతో సాగిపోతుంటారు. అలాంటి వారిని ఏ శక్తి అడ్డగించలేదు. ప్రతికూలమైన పరిస్థితులను సైతం వారు తమకి అనుకూలంగా మలుచుకోగలుగుతారు. ఆదర్శప్రాయులుగా నిలవగలుగుతారు.

కాని అలాంటి ఘనతని సాధించిన వారందర్నీ చరిత్ర జ్ఞాపకం పెట్టుకోదు. ఫలానా వ్యక్తి తనకోసం కాకుండా, లోకం కోసం ఏం చేశాడనే దానిపైనే అతని గొప్పతనం, అతను పొందే గౌరవం ఆధారపడి ఉంటాయి. నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం ఐదు పదులు నింపుకున్న వైయల్పిగారు విద్య, సాహిత్య రంగాలకు సేవ చేయడమే తన జీవితాశయాలగా నిర్దేశించుకుని నూతనోత్సాహంతో అవిశ్రాంతంగా తన లక్ష్యంవైపు పరుగులు పెడుతూ అందరినీ సంభ్రమాశ్చర్యాలకు గురి చేస్తున్నారు. చిన్న వయసులోనే తోటివారికి సహాయపడడంలో ఉన్న తృప్తిని, ఆనందాన్ని చవిచూసి, 'పరోపకారార్థం ఇదం శరీరం' అనే సత్యాన్ని నరనరాన జీర్ణించుకుని అందులోనే జీవిత మాధుర్యాన్ని నిత్యం చవిచూస్తూ అలుపెరుగని ప్రయాణం కొనసాగిస్తూనే ఉన్నారు. అపరిమితమైన మిత్ర సంపద కలిగిన లక్ష్మీప్రసాదును అభిమానించి ప్రాణమిచ్చే కొత్త మిత్రులు దేశ విదేశాల్లో ఏర్పడడంతో ఆత్మీయ మిత్రుల సంఖ్య రోజురోజుకీ పెరిగిపోతునే ఉంది. ఎంత ఒత్తిడిలోనైనా తన స్నేహితుల్ని సెల్ ద్వారా పలకరించి వారి యోగ క్షేమాలను తెలుసుకోవడానికి సమయాన్ని కేటాయించుకోవడం, అవసరమైతే తెల్లవారేసరికి వారి వద్దకు వచ్చి వాలటం వైయల్పి గారి స్నేహశీలనకు నిదర్శనం. ప్రయాణాలంటే విసుగు, విరామం ఆయనకు అప్పుడూ లేవు, ఇప్పుడూ

లేవు. తనని అభిమానించే వారి కోసం ఎంత శ్రమ పడడానికైనా వెనుకాడని నైజం ఇంకా ఆయనలో బలవడుతూనే ఉంది. స్నేహోమ్మతాన్ని మినుమిక్కిలిగా పొందగలుగుతున్న వైయల్పి గారికి ఈ నైజమే నిత్యయవ్వనాన్ని, అపరిమితమైన రాజ్యాహాన్ని ప్రసాదిస్తూ కార్యదీక్ష వైపు పరుగులు తీయిస్తోంది.

నిరంతర రచనాశీలుడిగా హిందీ, తెలుగు భాషల్లో అనేక గ్రంథాలు రచించి ద్వీభాషా సాహిత్యాలలో తనకంటూ ఒక సుస్థిరమైన స్థానాన్ని ఏర్పరచుకున్న లక్ష్మీప్రసాద్ గారి కలం అయిదు పదుల పిదప మరింత వేగాన్ని పుంజుకుని కొత్త పుంతలు తొక్కుతూ సాగుతోంది. అనేక తెలుగు గ్రంథాల్ని హిందీలోకి సమర్థవంతంగా అనువదించడం, హిందీ, ఇంగ్లీషు గ్రంథాలనెన్నింటినో తెలుగులోకి అనువదించడం, హిందీ, తెలుగు భాషల్లో పరిశోధనా గ్రంథాలు వెలువరించడం. పత్రికల్లో వందలాది వ్యాసాలు వ్రాయడం తద్వారా హిందీ, తెలుగు భాషల్లో అత్యంత ప్రతిభా పాటవాలు కలిగిన సాహిత్యకారునిగా ఖ్యాతి గడించడం 'అయిదు పదుల' నాటికే పాత విషయం. వై యల్ పి గారి కలం నుండి జాలువారిన కవిత్వలు, నవలలు, ఆత్మకథల అనువాదాలలోనే కాక పరిశోధనా గ్రంథాలలో సైతం ప్రవాహశీలత, పఠనీయత మెండుగా ఉండడం ఆయన రచనాశైలికి ఒక విశిష్టత చేకూర్చి పెట్టాయి. అనువాద గ్రంథాలలో సహితం మౌలికత భాసిల్లేటట్లు చేయడం ఆయన కలం ప్రత్యేకత. ఆయన రచించిన 'హిందీ సాహిత్య చరిత్ర' గ్రంథం కూడా గంభీరంగా, నీరసంగా కాక ఆసక్తికరంగా ఉత్పూర్ణ భరితంగా ఉండి తెరిచిన పుస్తకం మూయకుండా చదవాలని పిస్తుంది.

'ద్రాపది' నవలతో సంచలనం

అసాధారణ సృజనాత్మక ప్రతిభ కలిగిన ఆచార్య లక్ష్మీప్రసాద్ మౌలిక నవలారచనకు నడుం కట్టడం ఆయన సాహితీ ప్రయాణంలో ఒక మైలురాయి. నవలలకు ఆదరణ తగ్గి రెండు దశాబ్దాలు దాటాయి. నవలలు రాయడం ఇటు రచయితలకు, ప్రచురించడం ప్రచురణ కర్తలకు అనవసరమైన ప్రయాసగా భావింపబడుతున్న రోజుల్లో 'ద్రాపది' పేరుతో మహాభారత ఇతిహాస గాథను ఒక నూతన దృక్కోణంలో తెలుగు-హిందీ భాషల్లో రచించే హాసం వైయల్పి గారికే చెల్లింది. అద్భుతమైన సృజనాత్మక ప్రతిభతో రూపొందించబడిన ఈ నవల ఇటు తెలుగు, అటు హిందీ పాఠకలోకాన్ని ఉర్రూతలూగించింది అంటే అతిశయోక్తి కాదు. 21వ శతాబ్దపు తొలి దశాబ్దంలో

కూడా ఒక చారిత్రాత్మక నవల చదువరులను ఇంతగా ఆకర్షించింది అంటే అది 'ద్రౌపది' మాత్రమే.

'ద్రౌపది' పాత్రను కేంద్ర బిందువుగా చేసుకుని ఆధునిక స్త్రీవాద దృష్టితో ద్రౌపది భావాలను, అభిప్రాయాలను వర్ణించిన తీరు అనితర సాధ్యం. మూల భారతంతోపాటు అనేక భాషల్లో రాయబడిన మహాభారత గ్రంథాలను, వ్యాఖ్యానాలను, విశ్లేషణలను కూలంకషంగా చాలాకాలం పరిశీలన చేసి ఆకళింపు చేసుకుని ఈ నవలా రచనకి ఉపక్రమించడం వలన నవలలోని ప్రతి సన్నివేశానికి ప్రామాణికమైన ఆధారాలు చూపించి విజ్ఞులు, పండితుల మెప్పు పొందారు వైయల్‌పి గారు. ద్రౌపది హృదయగతమైన భావాన్ని మనో విశ్లేషణాత్మకంగా చిత్రీకరించడంలోను, ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని ఆమెలోని ఆత్మాభిమానం, ఆత్మవిశ్వాసం, పట్టువదలని, ప్రతీకార భావాల్ని నవలలో చిత్రీకరించడం ద్వారా ద్రౌపది పాత్రని మానవ సహజమైన రాగద్వేషాలకు మంచి చెడులకు అతీతంకాని విధంగా చిత్రీకరించటం అపూర్వ ప్రయత్నం. 'ద్రౌపది' నవలా రచనతో తెలు-హిందీ భాషల్లో నవలకు జవజీవాలు వచ్చాయని, ప్రతిభ కలిగిన రచయితలు రాస్తే నవలకు ఆదరణ ఎప్పుడూ ఉంటుందని, పాఠకులు నవలల పట్ల ఆకర్షితులౌతారు అనడానికి ఈ నవల వేలప్రతులు అమ్ముడుపోయి ఇటు తెలుగునాట, అటు ఉత్తర భారతంలో సంచలనాన్ని సృష్టించడమే సాక్ష్యం.

ఇక ఆత్మకథల అనువాదాలలో భాగంగా డా॥ కరణ్‌సింగ్ ఆత్మకథని తెలుగు లోనికి తన సహజ సిద్ధమైన విశిష్ట శైలిలో అనువదించి ఒక ప్రతిభామూర్తి మహనీయుని జీవితగాధను తెలుగు పాఠకులకు అందుబాటులోకి తెచ్చారు వైయల్‌పి గారు.

తెలుగుభాషా సేవ - లోక్‌నాయక్ ఫౌండేషన్ స్థాపన

ఎంతో కాలం నుండి వైఎల్‌పి గారి మనసులో ఉన్న ఆశయాలు, ఆలోచనలు యాభై ఏళ్లు పైబడిన పిమ్మట ఒక్కటొక్కటే వేగంగా బయటికి వచ్చి కార్యరూపం దాల్చడం మొదలు పెట్టాయి. అలాంటి వాటిల్లో ఒకటి తెలుగు భాషకు సేవ చేయడం, తెలుగు సాహిత్యకారులను ప్రోత్సహించడం. ఇంత ప్రాచీనమైన, సమృద్ధమైన సాహిత్యం గల మన తెలుగు భాషలోని కవులు, రచయితలకు గుర్తింపు, ప్రోత్సాహం కరువై వారి ప్రతిభ వెలుగులోకి రాకుండా పోతుంది అని, ఈ పరిస్థితి ఇలాగే కొనసాగితే తెలుగు సాహిత్యకారుల్లో నిరాశ, నిస్సహాయ చోటు చేసుకుంటాయి, తెలుగు సాహిత్య వికాసానికి అది శుభ పరిణామం కాదని ఇందుకు మనమేమైనా చెయ్యాలని వైయల్‌పి

గారు ఎప్పుడూ తపన పడుతుండేవారు. ఏ భారతీయ భాషలోని ఉత్తమ సాహిత్యకారులకు తీసిపోని కవులు, రచయితలు లెక్కకు మిక్కిలి మంది తెలుగులో ఉండగా, కేవలం కవిసమ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, డా॥ సి.నారాయణ రెడ్డికి మాత్రమే జ్ఞానపీఠ పురస్కారం దక్కడం వైయల్పి గారిని కలిచివేసింది.

ఫలితంగా 'లోక్నాయక్ ఫౌండేషన్' స్థాపించడానికి నడుంకట్టి అది నిరంతరాయంగా కొనసాగడానికి కావల్సిన బృహత్ నిధిని సమకూర్చడంలో సఫలీకృతులయ్యారు వైయల్పి గారు. తెలుగు సాహిత్యంలో విశేషమైన కృషి చేసిన సాహిత్యకారులను ఎంపిక చేసి ప్రతి సంవత్సరం జ్ఞానపీఠ పురస్కార స్థాయిలో వారికి లక్ష రూపాయల పురస్కారాన్ని అందించడం ఈ ఫౌండేషన్ ద్వారా ఆయన ప్రారంభించారు. ఈ పురస్కార ప్రదానోత్సవం ప్రతి సంవత్సరం నటరత్న స్వర్ణీయ ఎన్.టి. రామారావు, హాలావాదీ (హిందీ) కవి స్వర్ణీయ హరివంశరాయ్ బచ్చన్ల వర్ధంతి రోజైన జనవరి 18వ తేదీన విశాఖపట్నంలో జరుగుతుంది. తెలుగునాట సాహిత్యకారులకు అనేక సంస్థలు చిన్నా చితకా పురస్కారాలు ఇచ్చి గౌరవిస్తున్నా, లోక్నాయక్ ఫౌండేషన్ మాత్రం జ్ఞానపీఠ పురస్కారం అందుకోదగ్గ ఉత్తమ రచయితలను నిష్పాక్షికంగా, ఏ ప్రాతినిధ్యాలు పెట్టుకోకుండా ఎంపిక చేసి, జాతీయ స్థాయిలో సాహిత్యాభిమానము, అభినివేశము గల నాయకులను విశాఖకు రప్పించి, వారి చేతుల మీదుగా పురస్కార ప్రదానం గావించి సత్కరించడంతో, పురస్కారాలు అందుకున్న వారికి గౌరవంతో పాటు తెలుగు సాహిత్యంలో కృషి చేస్తున్న వారికి ప్రోత్సాహం కూడా లభిస్తోంది. ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించి ఇంత బృహత్తరమైన సాహిత్య సేవ చేయడం వల్ల వైయల్పి ఒక చిరకాల వాంఛ, ఆశయం నెరవేరాయి. ఫౌండేషన్ ద్వారా ఈ ప్రతిష్టాత్మకమైన పురస్కార ప్రదాన కార్యక్రమాలు చిరకాలం ఆదర్శవంతంగా కొనసాగేందుకు కావలసిన కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించడంలో వైయల్పి గారికి గల సుదీర్ఘ సాహిత్య రంగ అనుభవం, అయిదు పదులకే పరిపక్వత పొందిన ఆలోచనా సరళి ఎంతగానో ఉపకరించాయి.

హిందీ భాషా సేవ

చిన్ననాటి నుండి హిందీ భాషపై మక్కువ పెంచుకుని, హిందీ సాహిత్యాన్ని అత్యంత ప్రీతితో అధ్యయనం చేసి, స్నాతకోత్తర అధ్యయనం హిందీ సాహిత్యంలో గావించి, తదుపరి హిందీలోనూ, తెలుగులోనూ పిహెచ్డిలు పొంది, ఒక ప్రత్యేకమైన డా॥ వెన్నా వల్లభరావు

గుర్తింపు పొందడం వైయల్పి సాధించిన ఒక ఘనకార్యమైతే, హిందీ అధ్యాపకునిగా ఉద్యోగ జీవితం ప్రారంభించినప్పటి నుండి తెలుగునాట హిందీలో ఉన్నత విద్య నభ్యసించే వారికి సాధ్యమైనంత చేరువలో చదువుకునే అవకాశం ఉంటే, పేద విద్యార్థులు సహితం జాతీయ భాష నేర్చుకునేందుకు ముందుకు వస్తారని, తద్వారా హిందీ భాష విస్తరిస్తుందని వైయల్పి అభిప్రాయం. దక్షిణ భారతదేశంలో హిందీ ప్రచారం మొదలు పెట్టబడిన (1918) తొలిరోజుల నుంచి కృష్ణా, గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాలు జాతీయ భాషా ప్రచారంలో ముందు నిలిచాయి. ముఖ్యంగా ఈ జిల్లాల నుంచి హిందీలో ఎం.ఎ., తరువాత పరిశోధన చేయడానికి బెనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయానికి, ఆంధ్ర, ఉస్మానియా, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయాలకు చాలామంది విద్యార్థులు వెళ్ళవలసి వస్తూ ఉండేది. ఈ జిల్లాల నడిబద్దన ఆచార్య నాగార్జున విశ్వ విద్యాలయం స్థాపించబడి దాదాపు మూడు దశాబ్దాలు కావస్తున్నా అక్కడ హిందీ విభాగం నెలకొల్పడానికి గట్టి కృషి జరగలేదు.

అయిదు పదులు నిండిన వైయల్పి గారు ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయంలో హిందీ విభాగం నెలకొల్పి తద్వారా ఈ జిల్లాలలో హిందీని మరింత ప్రచారం గావించడానికి నడుంకట్టారు. విశ్వవిద్యాలయ కులపతులు ఆచార్య బాల మోహన్ దాస్ గారి సహకారంతో వైఎల్పి ఆశయం నెరవేరింది. ఆయన చేసిన కృషి ఫలించింది. ఫలితంగా 2005-06 విద్యా సంవత్సరం నుండి అక్కడ హిందీ విభాగం నెలకొల్పబడింది. కోస్తా జిల్లాల విద్యార్థులు స్నాతకోత్తర హిందీ విద్య కోసం ఎక్కడికో దూరం వెళ్ళాల్సిన అవసరం లేకుండా ఇప్పుడు ఇక్కడే తమ చదువు కొనసాగిస్తున్నారు. హిందీ విభాగాన్ని ప్రారంభించడంతోనే తన పని పూర్తయిపోయింది అని చేతులు దులుపుకోకుండా అక్కడి పాఠ్యప్రణాళిక రూపకల్పన దగ్గరి నుండి, విద్యార్థుల, అధ్యాపకుల అవసరాల గురించి స్వయంగా తెలుసుకుంటూ హిందీ విభాగపు అభివృద్ధికి నిరంతరం ఆయన కృషి చేస్తూనే ఉన్నారు. నూతనంగా ఏర్పడిన హిందీ విభాగానికి శాశ్వతమైన, అన్ని వసతులు గల భవన నిర్మాణం కోసం ఉత్తరాది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుండి కోటి రూపాయలు సేకరించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుని ఇప్పటికే 35 లక్షలు మంజూరు అయ్యేలా చేయడం జరిగింది. 'హిందీ భవన్' ఏ విశ్వ విద్యాలయంలోనూ లేనంత గొప్పగా ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయంలో ఏర్పరచడానికి 2007 ఆగస్టు నెలలో శంఖుస్థాపన కూడా వైయల్పి చేతులమీదుగా

గావించడం జరిగింది. కేవలం ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయంలోనే కాక ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఏవీ విశ్వవిద్యాలయాల్లో హిందీ విభాగాలు లేవో, అన్నింటిలోనూ విభాగాలు ప్రారంభించబడేటట్లు చేయడానికి అహర్నిశలూ ఆయన కృషి చేస్తూనే రాన్నారు.

ఎన్ని రంగాలతో తాను ముడిపడి ఉన్నా అధ్యాపకత్వం లక్ష్మీప్రసాద్ వృత్తి ప్రవృత్తి కూడా. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో 22 సంవత్సరాల నుండి తొలుత లెక్చరర్ గా, రీడర్ గా, అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ గా అధ్యాపన గావిస్తూ విద్యార్థుల, పరిశోధకుల మన్ననలు పొంది వారి మనసుల్లో సుస్థిరమైన స్థానాన్ని పొంది, పొందుతూ ఉన్న లక్ష్మీ ప్రసాద్ ప్రొఫెసర్ గా పదోన్నతి పొందడం ఆయన అధ్యాపక జీవితంలో ఒక మైలురాయి.

హిందీ అకాడమీ అధ్యక్షునిగా...

హిందీ భాషా సాహిత్యాలకు వైయల్ పి రాష్ట్ర స్థాయిలో, జాతీయ స్థాయిలో గావించిన, గావిస్తున్న విశేషమైన సేవల్ని గమనించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీని పునరుద్ధరించి దానికి అధ్యక్షునిగా వైయల్ పియే తగిన వాడని ప్రతిపాదించింది. ఏ పదవినైనా గౌరవ చిహ్నంగా కాక, ఒక బాధ్యతగా స్వీకరించే వైయల్ పి హిందీ భాషా సాహిత్యాలకు ఉత్తమమైన సేవలందించవచ్చనే మహదాశయంతో అధ్యక్ష పదవిని చేపట్టారు. చాలా సంవత్సరాలు క్రియాశూన్యంగా మూతబడి ఉన్న హిందీ అకాడమీకి నూతనంగా కార్యాలయాన్ని ఏర్పరచుకుని, రాష్ట్రంలో హిందీ అభివృద్ధికి అవసరమైన దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక కార్యచరణ ప్రణాళికల రూపకల్పన గావించుకుని, శీఘ్రంగా భాషాప్రచారం, సాహిత్యానికి ప్రోత్సాహం కల్పించే పని ప్రారంభించడంలో ఆయన చూపిన కార్యదీక్ష, అంకిత భావం ఎంతైనా శ్లాఘనీయం.

రాష్ట్రంలో తెలుగు మాతృభాషగా కలిగి, జాతీయ భాష హిందీ నేర్చి, హిందీలో రాత్రమ గ్రంథాలు రచిస్తున్న ప్రతిభావంతులైన కవులు, రచయితలు, సాహిత్య విమర్శకులు ఎంతోమంది ఉన్నా, వారి ప్రతిభా పాటవాలు దక్షిణ భారతదేశం దాటి ఉత్తర భారతదేశం చేరటంలేదు. తెలుగువారి హిందీ పాండిత్యం, సాహితీసేవ అడవికాచిన వెన్నెల కావడానికి వీలులేదు. వీరి గ్రంథాలు ప్రచురించి హిందీ లోకానికి కంతటికి అందుబాటులోకి తెచ్చినప్పుడే వాటికొక సార్థకత ఏర్పడుతుందని భావించి,

ఆ బాధ్యతను హిందీ అకాడమీ చేపడుతుందని అకాడమీ అధ్యక్షుని బాధ్యతలు చేపట్టగానే ప్రకటించారు వైయల్పి. లోకానికి తెలియకుండా తమ రాతలేవ్ రాసుకుంటూ ఉన్న కవులు-రచయితలకు తమ హిందీ రచనలు ప్రచురించడానికి ఈ అకాడమీ ఆర్థిక సహాయం చేస్తుందని, తద్వారా తెలుగువారి హిందీ ప్రావీణ్యత, సాహితీ సేవకి తగిన గుర్తింపు లభిస్తుందని ఆయన భావించారు. తెలుగు నాట హిందీ సాహిత్యానికి విశేష సేవలందించిన వారిని, తెలుగు సాహిత్యాన్ని-తెలుగు సంస్కృతిని హిందీ గ్రంథాల ద్వారా జాతికంతటికి తెలియజేయడానికి కృషి చేసిన రచయితలను, తెలుగులో ప్రసిద్ధమైన కావ్యాలను, బహు ఆదరణకు నోచుకున్న రచనలను, హిందీలోకి అనువదించి తెలుగు సాహిత్య, సంస్కృతీ ప్రాభవాన్ని జగద్విదితం చేసిన వారిని గుర్తించి ప్రతి సంవత్సరం సెప్టెంబర్ 14వ తేదీన హిందీ దినోత్సవం సందర్భంగా 1లక్ష రూపాయల పురస్కారంతో ఘనంగా సత్కరించాలని వైయల్పి నిర్ణయించడం జరిగింది. హిందీ చదువుకుంటున్న విద్యార్థులకు సెంట్రల్ హిందీ డైరెక్టరేట్ ద్వారా పోస్ట్ మెట్రిక్ స్కాలర్ షిప్లు ఎక్కువ సంఖ్యలో అందేటట్లు చూడడం, రాష్ట్రంలోని హిందీ విద్యార్థులకు ఉత్తర భారతదేశ యాత్రలు ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా హిందీ భాష ఉచ్చారణ సహజ సిద్ధమైన రీతిలో నేర్చుకునేందుకు తోడ్పాటు నందించాలనేది అకాడమీ అధ్యక్షునిగా లక్ష్మీప్రసాద్ లక్ష్యం.

ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకుని తీరే వాగ్దానాలు..

ప్రభుత్వ పరిశీలనలో నిర్ణయాలు నిర్ణయాలుగానే, లక్ష్యాలు లక్ష్యాలుగానే ఉండిపోతాయి. కాని వైయల్పి నిర్ణయాలు, లక్ష్యాలు మాత్రం నిలబెట్టుకుని తీరే వాగ్దానాలు. దీనికి తోడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా పై లక్ష్యాల సాధనకు హిందీ అకాడమీకి ఆరంభంలోనే 48 లక్షలు కేటాయించింది. హిందీ అకాడమీ కార్యక్రమాలను, లక్ష్యాలను మొట్టమొదటిసారిగా ముఖ్యమంత్రి గారి కార్యాలయంలో 14, సెప్టెంబర్, 2006 హిందీ దినోత్సవం సందర్భంగా స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి గారే ప్రకటించడం చెప్పుకోదగ్గ విషయం. సంవత్సరం పాటు నిర్విరామ కృషితో తన కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తూ 14 సెప్టెంబర్ 2007న నాంపల్లిలోని గగన్విహార్ 8వ అంతస్తులో గల హిందీ అకాడమీ కార్యాలయంలో హిందీ దినోత్సవం అత్యంత ఘనంగా జరుపుకోవడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర గవర్నర్ గౌ|| ఎన్.డి. తివారిగారిని

రావించి వారి చేతుల మీదుగా డా॥ బాలశౌరి రెడ్డి, డా॥ విజయరాఘవరెడ్డి, శ్రీ వేమూరి రాధాకృష్ణమూర్తి గార్లను సన్మానింపజెయ్యటం ప్రస్తుత అధ్యక్షులైన వైయల్పి సంస్కారాన్ని వ్యక్తపరుస్తుంది.

హిందీ సాహిత్య వికాసానికి ఎంతోమంది తెలుగువారు మధ్య యుగం నుండి నేటి వరకు కృషి చేస్తూనే ఉన్నా హిందీ సాహిత్య చరిత్రలో వారికి స్థానం కల్పించక పోవడం, కనీసం వారి పేర్లయినా ప్రస్తావించకపోవడం దురదృష్టకరం. కారణం మనం వ్రాస్తున్న హిందీ రచనలు అముద్రితాలుగా ఉండిపోవడమో లేక ఉత్తరాదికి చేరుకోలేక పోవడమో జరుగుతూ వస్తుంది. మన ప్రాంతంలో హిందీ సాహిత్యకారు లెవరెవరు ఏ ఏ గ్రంథాలు రాశారు, హిందీ భాషా ప్రచార ప్రసారాలకు ఎవరెవరు ఏ రకంగా సేవ చేశారనేది మనకే తెలియకుండా ఉంది. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఉత్తర భారతదేశంలో రాయబడిన సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాల్లో మన హిందీ కవుల, రచయితల సేవల్ని ప్రస్తావించబడలేదని విచారించడం నిరర్థకం. వైయల్పి గారు హిందీ అకాడమీ బాధ్యతలు చేపట్టిన పిమ్మట తెలుగునాట హిందీ ప్రచార ప్రసారాల వికాసాన్ని, హిందీ సాహిత్య వికాస చరిత్రని పరిశోధించి వెలికి తీసి లోకానికి తెలియజెప్పే ప్రయత్నం మొదలుపెట్టి కొనసాగిస్తున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని అన్ని విశ్వవిద్యాలయాల హిందీ విభాగాలకు 1 లక్ష రూపాయలు చొప్పున ఈ విషయాలపై సదస్సులు నిర్వహించేందుకు మంజూరు చేయడం జరిగింది. ఆయా విశ్వ విద్యాలయాల పరిధిలో హిందీ భాషా ప్రచార చరిత్ర, హిందీ సాహిత్య వికాస చరిత్రను శోధించి సమగ్రంగా సప్రమాణంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో హిందీ భాషా సాహిత్యాల వికాసాన్ని పదిలపరచాలనే దృఢ సంకల్పంతో ఉన్నారు వైఎల్పి. అలా చేస్తే 'హిందీ సాహిత్య చరిత్ర' పునర్నిఖితం జరిగేటప్పుడైనా తెలుగువారు హిందీకి చేసిన సేవ సమస్త జాతికి తెలిసే వీలుంటుంది. అది సాధించి తీరాలని మన వైఎల్పి పట్టుదల, దీక్ష. అచిర కాలంలోనే ఈ కృషి ఫలితానివ్వడం మనందరం చూడగలుగుతాము.

హిందీ భాషా సాహిత్యాల పట్ల, వాటి వికాసం పట్ల, దేశ విదేశాల్లో వాటి వ్యాప్తి పట్ల లోతైన అవగాహన కలిగి ఉండాలనే తపన కలిగిన లక్ష్మీప్రసాద్‌గారు 1983లోనే న్యూఢిల్లీలో జరిగిన 3వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభల్లో పాల్గొని, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా హిందీ భాషా సాహిత్యాల అధ్యయనం- పరిశోధనల ద్వారా హిందీ వికాసానికి జరుగుతున్న కృషిని తెలుసుకుని, తాను బోధిస్తున్న కళాశాలలోని, విశ్వ

విద్యాలయంలోని విద్యార్థులకు, తాను పాల్గొన్న సదస్సులోని ప్రతినిధులకు వివరిస్తూ ఉండేవారు. ఇదే క్రమంలో 1993లో మారిషస్‌లో జరిగిన 4వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభల్లో కూడా ఆయన పాల్గొనడం జరిగింది.

ఇలా అంతర్జాతీయస్థాయి హిందీ మహాసభల్లో వైఎల్‌పి గారు పాల్గొనడం వల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో హిందీలో ఉన్నతవిద్య నభ్యసిస్తున్న కళాశాలల, విశ్వవిద్యాలయాల విద్యార్థులకు, పరిశోధకులకు హిందీ యొక్క స్థితిగతులను గురించి, దేశంలోను, దేశం బయటగల ఉపాధి అవకాశాల వివరాలు వారి ద్వారా అందుతుండేది. ఈ సమాచారం తన విద్యార్థులతో పాటు తన ప్రాంతంలోని విద్యార్థులకందరకూ అందించే అవకాశాన్ని తన అధ్యాపక వృత్తికి, హిందీకి చేస్తున్న సేవగా ఆయన భావిస్తుండేవారు.

8వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభలలో...

ఆ ప్రయత్నాన్ని కొనసాగిస్తూ వైయల్‌పి ఇప్పుడు మరింత ఉత్సాహంతో దేశవిదేశాల్లో జరుగుతున్న హిందీ సదస్సుల్లో కీలకమైన పాత్ర పోషిస్తున్నారు అనడానికి 2007 జూలై 13 నుండి 15 వరకు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలోని న్యూయార్క్ మహానగరంలో జరిగిన 8వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభల్లో వైయల్‌పి నిర్వహించిన భూమికయే తార్కాణం. గతంలో తానొక్కడే చేస్తున్న ప్రయత్నం మరింత విస్తృత స్థాయిలో జరగాలంటే ఇలాంటి సదస్సుల్లో తాను మాత్రమే పాల్గొనడం సరిపోదని, స్వరాష్ట్రం నుండి ఒక బృందాన్ని ఈ మహాసభలకు తీసుకుని వెళ్ళడం ద్వారా హిందీ భాషా వ్యాప్తి, సాహిత్య వికాసాల ప్రస్తుత స్థితిగతులు తెలుగునాట ప్రతిజిల్లా, ప్రతి పట్టణం, ప్రతి నగరంలో ఉన్న రచయితలకు, విద్యార్థులకు తెలియజేయబడే అవకాశం ఏర్పడుతుందని ఆయన భావించారు. వివిధ విశ్వవిద్యాలయాలు, కళాశాలలు, పాఠశాలలు ఇతర హిందీ ప్రచార సంస్థలతో ముడిపడి ఉన్న ఆచార్యులు, అధ్యాపకులు, ఉపాధ్యాయులు, హిందీ పండితులు, హిందీ భాషాభిమానులు, రచయితలకు ఈ 8వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభలకు సంబంధించిన వివరాలను, దరఖాస్తు చేసే పద్ధతిని వారాపత్రికల ద్వారా తెలియపరచడమే కాకుండా హిందీ బోధనా రంగంలో ఉన్న చాలామందిని ఆయన వ్యక్తిగతంగా కూడా ప్రోత్సహించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీ పక్షాన ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చి ఎంపిక చేసిన ప్రతినిధుల్ని న్యూయార్క్ సభలకు తమ వెంట తీసుకువెళ్ళడం చాలా గొప్ప విషయం.

8వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభల నిర్వహణకు ఏర్పాటైన కో ఆర్డినేషన్

కమిటీలో సభ్యునిగా 3 రోజులపాటు జరిగిన సదస్సులు విజయవంతం కావడానికి వైయల్పి చేసిన సూచనలు, సలహాలు ఎంతో దోహదపడ్డాయి. ఈ విషయమై ఆయన ప్రత్యేకంగా భారత్ నుండి న్యూయార్క్ వెళ్ళి పలుమార్లు కమిటీ సమావేశాల్లో పాల్గొనడం జరిగింది. ఫలితంగా మహాసభల ప్రారంభ సమావేశం 13 జూలై 2007న ఉదయం 10 గంటలకు ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రధాన కార్యాలయంలో వైభవోపేతంగా జరిగింది. దేశదేశాల ప్రతినిధులు సమావేశమయ్యే సభాభవన్లో ప్రపంచం నలుమూలల నుండి విచ్చేసిన హిందీ భాషాభిమానులు, పండితులు, కవులు, రచయితలు ఆసీసులు కావడం హిందీ భాషకు, భారతావనికి దక్కిన అపూర్వ గౌరవంగా అందరూ భావించారు. ఈ సమావేశంలో ఐరాస ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీబాన్ కీ మూన్ ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని 'భారతదేశం తన విశిష్టమైన సంస్కృతి ద్వారా ప్రపంచానికి అహింసామార్గాన్ని ప్రసాదించిన ఉన్నత విలువలు కలిగిన దేశం, ఆ దేశానికి జాతీయ భాషైన హిందీ ప్రపంచంలో అనేక దేశాల్లో విస్తరించడం వల్ల భారతీయ సంస్కృతి, శాంతి, అహింసల సందేశం ప్రపంచానికంతటికీ అందుతుంది. తద్వారా ప్రపంచ శాంతికి మార్గం ప్రశస్తమౌతుంది' అని పలికి సమావేశాలకు హాజరైన ప్రతినిధులను, దాని నిర్వహణకు కృషి చేసిన అధికార, అనధికార సభ్యులందరినీ ఆయన అభినందించారు.

8వ ప్రపంచ హిందీ మహాసభల్లో మూడు రోజులపాటు 11 అంశాలపై సదస్సులు నిర్వహించబడ్డాయి. దేశ విదేశాల్లో హిందీ బోధన, సమస్యలు-పరిష్కారాలు, ప్రపంచీకరణ, మీడియా మరియు హిందీ, విదేశాల్లో హిందీ సృజన, ప్రవాస భారతీయుల హిందీ సాహిత్యం, హిందీ ప్రచార ప్రసారాలలో సమాచార సాంకేతిక రంగాల పాత్ర, హిందీ ప్రచారంలో హిందీ సినిమాల పాత్ర, హిందీ - యువతరం. శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానం, హిందీ భాషా సాహిత్యాలు - వివిధ కోణాలలో పరిశీలన, సాహిత్య వికాసంలో అనువాదపు పాత్ర, హిందీ బాలసాహిత్యం, దేవనాగరి లిపి మొదలైన అంశాలపై నిర్వహించబడిన సదస్సులకు జాతీయ-అంతర్జాతీయ స్థాయిలో హిందీ భాషా సాహిత్యాలలో లబ్ధ ప్రతిష్ఠలైన వారిని అధ్యక్షులుగా నిర్ణయించడం జరిగింది. మన రాష్ట్రానికి చెందిన ఇరువురు హిందీ సాహిత్య సేవకులకు ఇక్కడ ప్రపంచ స్థాయి గుర్తింపు లభించడం తెలుగు వారందరూ గర్వించదగ్గ విషయం. సదస్సులకు అధ్యక్షులుగా వ్యవహరించిన తెలుగు వారిలో ఒకరు హిందీ సాహిత్య సృజనలో తలపండిన డా॥ బాలశౌరిరెడ్డి గారు కాగా, రెండవ వారు హిందీ-తెలుగు

సాహిత్యాలకు వారధిని పటిష్టంగా నిర్మిస్తున్న మన 'వైయల్పి' కావడం మనందరికీ గర్వకారణం.

తెలుగు రచయితల మహాసభల నిర్వహణలో...

తెలుగు భాష పట్ల చిన్నప్పటి నుండి అంతులేని అభిమానం గల వైయల్పి గారు ప్రాచీన కవుల కావ్యాలలోని అంశాలనే కాక ఆధునిక కవుల కవితలు నిత్యం చదివి, వాటి మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదిస్తూ వలె వేస్తుండేవారు. పద్య ధారణా శక్తి ఆయనకొక వరం. హిందీలో ఎం.ఎ., పి.హెచ్.డి. చేసి కూడా తెలుగు భాషాభిమానం, తెలుగు భాషా ప్రావీణ్యం ఆయనలో ఇసుమంతైనా తరగలేదు. దాదాపు 25 గ్రంథాలను వందలాది వ్యాసాలను తెలుగులో రచించి తనకంటూ తెలుగులో అద్వితీయమైన విశిష్ట శైలిని ఏర్పరచుకున్నారు. అలూరి బైరాగి - గజానన్ మాధవ్ ముక్తిబోధ్ కవితాల్ప తులనాత్మక పరిశీలన అనే అంశంపై పరిశోధన చేసి తెలుగులో పి.హెచ్.డి పొంది, హిందీ తెలుగు భాషల్లో పి.హెచ్.డి. పొందిన తొలి సాహితీ పరిశోధకునిగా నిలిచారు. తెలుగు సదస్సులెన్నింటిలోనో పాల్గొని ఆయన వివిధ అంశాలపై పత్రసమర్పణ గావించారు. సభలు, సమావేశాల్లో తన వాక్పటిమా ప్రాభవంతో తన్మయుల్ని చేసేటట్లు తెలుగులో ఉపన్యసించి శహభాష్ అనిపించుకున్నారు. 1980లో జరిగిన 5వ తానా సభల నుండి క్రమం తప్పకుండా అన్ని తానా సభలలో పాల్గొంటున్న లక్ష్మీప్రసాద్ తెలుగుతల్లి ముద్దుబిడ్డ అని ప్రశంస లందుకున్నారు. తెలుగువారున్న దేశాలన్నింటా వారు చేసిన సాహిత్య కృషికి సన్మానాలందుకున్నారు.

కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం 27, 28 అక్టోబర్ 2006లో నిర్వహించిన జాతీయ తెలుగు రచయితల మహాసభల్లో పాల్గొని, తెలుగు భాషాభివృద్ధికి తన సొంత జిల్లాలో జరుగుతున్న కృషికి మహదానందపడి ఆ సంఘం చేపట్టే తెలుగు భాషా సాహిత్యాల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకి ఇకపై తాను అన్నివిధాల చేదోడు వాదోడుగా రాంటానని మాట ఇచ్చారు. తెలుగుతల్లి కన్నబిడ్డలు మాతృభాషను నిర్లక్ష్యపరుస్తున్న తీరు భాషాభిమానుల్ని ఎంతగానో కలవరపరుస్తున్న తరుణంలో తెలుగుభాషకు తద్వారా మన విశిష్ట సంస్కృతికి మళ్ళీ జవజీవాలు కల్పించి అవి చిరకాలం విరాజిల్లే చర్యలు చేపట్టాలని సంఘం దృఢచిత్తంతో ఉన్నది. తెలుగు జాతిని, తెలుగు రచయితల్ని చైతన్యపంతుల్ని చేయడానికి ఏదైనా బృహత్తరమైన కార్యక్రమం చేపట్టాలనే తలంపు కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం గౌరవాధ్యక్షులైన శ్రీ మండలి బుద్ధప్రసాద్ గారికి

కలిగింది. వెంటనే ఆయనకు స్ఫురణకు వచ్చిన వ్యక్తి లక్ష్మీప్రసాద్ గారు. వీరిరువురికీ గల మంచి స్నేహం వల్ల వీరిరువురు పరస్పరం ఈ విషయమై చర్చించు కుంటూ సాడేవారు. ఫలితంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న తెలుగు రచయితల్ని భాషాభిమానుల్ని ఒక చోటుకు చేర్చి వారిని తెలుగు భాషాభివృద్ధికి నడుంకట్టి పునరంకితులయ్యేలా చేసే బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని విజయవాడలో కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం తరుపున చేపట్టాలనే ఆలోచన వారికి కలిగింది. వెంటనే 'సంఘం' అధ్యక్ష ప్రధాన కార్యదర్శులైన శ్రీ గుత్తికొండ సుబ్బారావు, డా॥ జి.వి. పూర్ణచంద్ గార్లతో సంప్రదించి 'ప్రపంచ తెలుగు రచయితల మహాసభలు' జరపాలని నిర్ణయించడం జరిగింది. 'ప్రపంచ...' అనగానే ఈ కార్యక్రమం వైఎల్పి గారి సారధ్యం ఉంటేనే విజయవంతంగా జరుగుతుంది అని వారు భావించారు.

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అనేక దేశాలలో ఉన్న తెలుగు వారు, తెలుగు రచయితలతో వైఎల్పి గారికి మైత్రీ సంబంధాలు ఉండడము, ఆయనకున్న చొరవ, అంకిత భావం, కార్యదీక్ష, అసాధ్యాన్ని సుసాధ్యం చేయగల కౌశలం కారణంగా ఆయనను మహాసభల, కార్యనిర్వాహక సంఘ అధ్యక్షునిగా నియమించి ప్రపంచ రచయితల మహాసభలు 2007 ఆగస్టు 10,11,12 తేదీలలో విజయవాడలో జరపడానికి నిర్ణయం జరిగింది. నాటి నుండి శ్రీ బుద్ధప్రసాద్-లక్ష్మీప్రసాద్ ల ద్వయం సభల నిర్వహణకు తమ స్థాయిలోను, శ్రీ సుబ్బారావు - డా॥ పూర్ణచంద్ ల ద్వయం అవిశ్రాంతంగా 3 నెలల పాటు కష్టపడి మహాసభలకు సన్నాహాలు చేయసాగారు. మీడియా మహాసభలకు మంచి ప్రచారాన్నిచ్చింది. పలు ప్రాంతాల నుండి రచయితలు, భాషాభిమానులు స్పందించి సభల్లో పాల్గొనడానికి ఉత్సాహంగా తమ ఆమోదాన్ని తెలిపారు. సభలకు ఊహించిన దానికంటే చాలా ఎక్కువ మంది ప్రతినిధులు వస్తారన్న విషయం ప్రస్తుతమైంది. కాని అంత పెద్ద ఎత్తున నిర్వహించ తలపెట్టిన సభలకు అవసరమైన ఆర్థిక వనరులు సకాలంలో సమకూరని కారణంగా అనివార్యమైన స్థితిలో సభల్ని వాయిదా వేయవలసి వచ్చింది. దేశవిదేశాల నుండి సభలకు తరలి రావడానికి సిద్ధంగా ఉన్న బాషావేత్తలు, సాహిత్యకారులు, భాషాభిమానులైన ప్రతినిధులందరికీ 'సభలు' వాయిదా పడ్డాయన్న సమాచారం తీవ్రమైన నిరుత్సాహం కలిగించింది. ఆ సమయంలో వైఎల్పి గారు పోషించిన పాత్ర అత్యంత కీలకమైనది. ప్రపంచ తెలుగు రచయితల మహాసభలు సెప్టెంబర్ 21, 22, 23లలో ఊహించిన

దానికంటే ఘనంగా, విజయవంతంగా జరగడానికి ఆయన చూపిన చొరవే కారణభూతమైంది.

‘మంచి పని తలపెడితే డబ్బు సమకూర్చడం ఏమంత కష్టమైన పనికాదు’ అని నమ్మే వైయల్పి చొరవ చేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ సాంస్కృతిక శాఖ నుండి సుమారు 11 లక్షలు ఈ సభల నిమిత్తం కేటాయింపబడేటట్లు చేయడంలో కృతకృత్యులయ్యారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీ నుండి 3 లక్షలు విడుదల చేశారు. శ్రీ మండలి బుద్ధ ప్రసాద్ గారి సలహా సంప్రదింపులతో తెలుగు భాషాభిమానంగల వదాన్యుల నుండి లక్షల రూపాయలు ప్రోగుచేసి, కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘ అధ్యక్ష, ప్రధాన కార్యదర్శులు శ్రీ గుత్తికొండ సుబ్బారావు, డా॥ జి.వి.పూర్ణచంద్ గార్లకు సభలు నిరాటంకంగా, ఘనంగా జరుగుతాయన్న ధైర్యాన్ని, నమ్మకాన్ని కలిగించడంలో కీలక పాత్ర పోషించారు వైయల్పి.

కేవలం సభలకు కావలసిన ఆర్థిక వనరులు సమకూర్చడమే కాక, తలపెట్టింది ‘ప్రపంచ తెలుగు రచయితల సభలు’ కాబట్టి దాని స్థాయికి తగ్గట్టు ప్రతి అంశం ఉండాలనే తలంపుతో సభల ప్రారంభానికి రాష్ట్ర గవర్నర్ గౌ॥ శ్రీ నారాయణదత్ తివారి గారిని రావించడానికి వైయల్పి సారథ్యమే కారణం. ఇదే సభకు కేంద్ర మానవ వనరుల శాఖ సహాయ మంత్రివర్యులు శ్రీమతి దగ్గుబాటి పురంధేశ్వరి, రాష్ట్ర సాంస్కృతిక శాఖామాత్యులు శ్రీ ఆనం రామనారాయణరెడ్డి ప్రభృతులను సభలకు తీసుకుని రావడం లక్ష్యప్రసాద్ గారు, ఆయనకు అండగా నిలిచిన బుద్ధప్రసాద్ గార్ల వల్లే సాధ్యపడింది. ఇక 3 రోజుల రచయితల మహాసభలకు విదేశాల నుండి విచ్చేయబోతున్న రచయితలు, ప్రతినిధులు, ప్రముఖ సాహిత్యకారులు, భాషావిదులు, అధికార భాషా సంఘం ప్రతినిధులు. పాత్రికేయులు, వివిధ జిల్లాల రచయితల సంఘాల ప్రతినిధులతో మొత్తం 17 సదస్సులు నిర్వహించడానికి వైయల్పి గారు, బుద్ధప్రసాద్ గారు, సుబ్బారావు గారు, పూర్ణచంద్ గారు, కార్యక్రమ రూపకల్పన చేశారు. ఏ ఏ సభకి ఏ సభావేదిక పేరు పెడితే ఔచిత్యం ఉంటుంది, సభాధ్యక్షులుగా ఎవరిని పెడితే గౌరవంగా ఉంటుంది, ఏ సభలో ఉపన్యాసకులు ఎవరుండాలి మొదలైన విషయాలన్నీ అధ్యక్ష కార్యదర్శులతో, గౌరవాధ్యక్షునితో రోజులు తరబడి కూర్చుని చర్చించి కార్యక్రమానికి తుది రూపానిష్ఠడం జరిగింది. సభలకు విదేశాల నుండి వచ్చే ప్రముఖులు, అతిథులకే కాక, దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుండి వచ్చిన

ప్రముఖుల వసతి సౌకర్యాలను కూడా స్వయంగా వైయల్పి గారు పర్యవేక్షించడం విశేషం.

మూడు రోజులు జరిగిన రచయితల సభలకు హాజరైన అతిథులను, రచయితలను ఆత్మీయంగా పలకరించడం, వేదికలు నిర్వహించే వారికి సమయానుకూలంగా సూచనలు ఇవ్వడం, తదుపరి సభకి అధ్యక్షులు, ఉపన్యాసకులు వచ్చారో, రాలేదో తెలుసుకోవడం, మీడియా ద్వారా కార్యక్రమాలకు ప్రచారం కల్పించేలా చూసుకోవడం కార్యనిర్వాహక సంఘం అధ్యక్షులుగా వైయల్పి గారు స్వయంగా చేపట్టారు. ఉదయం నిద్రలేచిన దగ్గర నుండి రాత్రి కార్యక్రమాలు ముగిసేటంత వరకు, కవి సమ్మేళనం రాత్రి 1 గం|| 30 ని||ల వరకు జరుగుతూనే ఉన్నా వైయల్పి గారు బుద్ధప్రసాద్ గారు జెడ్పీ. చైర్మన్ కె. నాగేశ్వరరావు గారితో కలిసి సభలలో కూర్చుని, కవులను ప్రోత్సహిస్తూ ఉండేవారు. సభలు ముగిసేంత వరకు అవిశ్రాంతంగా శ్రమ పడుతూ కూడా ఉత్సాహంగా కనిపించేవారు. ఈ రకంగా ఆయన సభలలో పాలుపంచుకున్న వారందరినీ తెలుగు భాషాభివృద్ధికి సంకల్ప బద్ధులు అయ్యేలా చేయగలిగారు. ఇరువురి 'ప్రసాద్'ల సమర్థవంతమైన సారథ్యంలో జరిగిన ప్రపంచ తెలుగు రచయితల మహాసభలు 'అపూర్వమని', నభూతో న భవిష్యతి అని అందరి చేత ప్రశంసలు పొందారు. ప్రపంచ రచయితల మహాసభలు ఒక దీపాన్ని వెలిగించాయని, ఆ దీపంతో తెలుగునాట ఊరూరా, వాడవాడలా అనేక దీపాలు వెలిగించాలని ఆయన ఉద్దేశించారు. ప్రపంచ తెలుగు రచయితల మహాసభలు 3 సం||ల కొకసారి జరుపుతామని, రెండవ ప్రపంచ తెలుగు రచయితల మహాసభలు 2010లో కృష్ణాజిల్లా రచయితల సంఘం పక్షాన ఆయన ప్రకటించారు. ఈ మహాసభల నిర్వహణలో వైయల్పి గారు నిర్వహించిన కీలకమైన పాత్ర గతంలో ఆయన చేపట్టి విజయవంతం చేసిన కార్యక్రమాలన్నిటి కంటే చాలా ప్రశంసించదగినది.

ప్రతిభకు తగ్గ పురస్కారాలు

కళాశాలలో చదువుకునే రోజుల్లోనే కాలేజీ మేగజైన్ లో వ్యాసాలు, విశ్వవిద్యాలయంలో ఉండగా పత్రికలలో వ్యాసాలు రాస్తూ, 25 సం||ల ప్రాయంలోనే హిందీ-తెలుగు భాషల్లో గ్రంథ రచన ప్రారంభించిన వైయల్పి కొద్దికాలంలోనే చేయి తిరిగిన మంచి రచయితగా గుర్తింపబడి గొప్పగొప్ప సాహిత్యవేత్తల మెప్పు పొందుతూ వచ్చారు. 1981 సం||లో 27 సం||ల వయసులోనే భారత ప్రభుత్వ విద్యాశాఖ డా|| వెన్నా వల్లభరావు

నుండి 'తెలుగుకే ఆధునిక కవి బైరాగి' అనే గ్రంథానికి ఆయన జాతీయ పురస్కారం అందుకున్నారు. నాటి నుండి 'కేంద్ర మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ', 'యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్', 'తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం', 'కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి', 'తానా' మొ॥ వాటి పురస్కారాలను యువప్రాయంలో పొంది, 'మంచి సాహిత్యానికి గుర్తింపు తప్పకుండా ఉంటుంది' అని వైయల్పి నిరూపించారు. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు అందుకున్న గ్రహీతలందరిలో తక్కువ వయసులో అవార్డు పొందిన వారుగా వైయల్పి రికార్డు సాధించారు. పురస్కారాల కోసం తానేమీ వ్రాయకపోయినా, ఆయన చేసిన, చేస్తున్న సాహిత్య కృషిని పలు సంస్థలు గుర్తించి పురస్కారాల రూపేణా ఆయనను అభినందించి ప్రోత్సహించాయి. భారత రాష్ట్రపతి ద్వారా అత్యంత గౌరవప్రదమైన 'పద్మశ్రీ' అందుకున్నారు. ఈ పురస్కారాలు, బిరుదులు వైయల్పి గారి ఉత్తమ సాహిత్య సృజన, భాషా సాహిత్యాల అభివృద్ధికి, ఆయన చేసిన సేవలకు గుర్తింపుగా ప్రధానం చేయబడ్డాయి.

పుష్కిన్ పురస్కారం

ఇటీవల మాస్కో (రష్యా)లోని 'భారత్ మిత్ర సమాజ్' వైయల్పి గారికి ప్రకటించిన అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన 2007 సంవత్సరపు 'పుష్కిన్' పురస్కారం లక్ష్మీప్రసాద్ గారి హిందీ భాషా-సాహిత్యాల సేవతో పాటు సమకాలీన ప్రపంచంలో మానవ విలువలకు సంబంధించిన అంతర్జాతీయ అవగాహనను, వారికి గల విశ్వదర్శనాన్ని పరిగణనలోనికి తీసుకుని ఇవ్వబడుతున్న పురస్కారం. 19వ శతాబ్దంలోని ప్రసిద్ధ రష్యన్ మహాకవి 'పుష్కిన్' పేరుతో ఇవ్వబడుతున్న ఈ పురస్కారం రష్యన్ సంస్కృతిని, భావాలను ఆకళింపు చేసుకుంటూ వైశ్విక అవగాహనను మానవజాతి ప్రతిష్ఠను ఇనుమడింప చెయ్యటంలో విశేషమైన కృషి చేస్తున్న ప్రసిద్ధ భారతీయ హిందీ కవి లేదా రచయితకు ప్రతి సంవత్సరం ప్రధానం చేయబడుతూ ఉంది. అత్యంత గౌరవప్రదమైన ఈ పురస్కారం అందుకోబోతున్న హిందీయేతర ప్రాంతానికి చెందిన మొట్టమొదటి హిందీ రచయిత పద్మశ్రీ ఆచార్య యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్ గారు.

శ్రీ అనీల్ జనవిజయ్ గారు జనరల్ సెక్రటరీగా రష్యాలోని మాస్కోలో హిందీ భాషా-సాహిత్యాల ప్రచార-ప్రసారాలకు, భారత్-రష్యా మైత్రికి నిరంతరం కృషి చేస్తున్న 'భారత మిత్ర సమాజ్' 1996 నుండి పుష్కిన్ పురస్కారం ప్రధానం

చెయ్యాలని నిర్ణయించుకుంది. మొదటి పురస్కారం 1997లో ప్రసిద్ధ హిందీ రచయిత శ్రీ భారత్ యయావర్కు, 1998లో ప్రసిద్ధ హిందీ కవి శ్రీ సుధీర్ సక్సేనాకు, 1999లో హిందీ కవి, అనువాదకుడు శ్రీ అజ్జేయ్కు, 2000లో ప్రముఖ రచయిత డా॥ విశ్వనాథ్ ప్రసాద్ తివారి కు, 2001లో ప్రసిద్ధ కథారచయిత శ్రీ హరిభట్నాగర్కు, 2002లో శ్రీ లీలాధర్ మండలోయకు, 2003లో ప్రసిద్ధ హిందీ గీత రచయిత శ్రీ బుద్ధినాథ్ మిశ్రకు, 2005లో శ్రీ పవన్ కరణ్కు, 2006లో ప్రముఖ కథారచయిత శ్రీ ఉదయ్ ప్రకాశ్కు ప్రదానం చేయడం జరిగింది.

2007వ సంవత్సరానికి ‘పుష్పిన్ పురస్కారం’ నిర్ణాయక మండలిలోని ప్రొ॥ అనాటోలి పార్పరా (ప్రసిద్ధ రష్యన్ కవి), ప్రొ॥ లుడ్మిలా ఖాక్లోవా (మాస్కో స్టేట్ యూనివర్సిటీ హిందీ ప్రొఫెసర్) డా॥ టాల్యూనా దుబ్యాన్స్కాయా (మాస్కో స్టేట్ యూనివర్సిటీ హిందీ లెక్చరర్), స్వేతలీనా కాజ్మీరా (ప్రసిద్ధ రష్యన్ రచయిత), శ్రీ అలెగ్జాండర్ సెంకేవిచ్ (ప్రసిద్ధ రష్యన్ విమర్శకుడు, రచయిత, హిందీ రచయిత కూడా) మొదలగు అయిదుగురు సభ్యుల బృందం పద్మశ్రీ లక్ష్మీప్రసాద్ గారిని ఈ పురస్కారానికి ఏకగ్రీవంగా, ఎంపిక చేయడం హిందీయేతర ప్రాంతంలోని హిందీ సాహిత్యకారులందరికీ దక్కిన గౌరవంగా భావించవచ్చు. ‘భారత్ మిత్ర సమాజ్’ జనరల్ సెక్రటరీ శ్రీ అనీల్ జనవిజయ్ గారు ఆగస్టు 2007లో రష్యా నుండి స్వయంగా భారతదేశం వచ్చి, వైఎల్పీ గారు విద్యారంగానికి చేస్తున్న సేవను, భాషా-సాహిత్యాలకు హిందీ చేస్తున్న అవిరళ కృషిని స్వయంగా తెలుసుకుని, ప్రత్యక్షంగా చూసి, తుది నిర్ణయం తీసుకుని, ఢిల్లీలో పత్రికా సమావేశం ఏర్పాటు చేసి, వైఎల్పీ గారికి 2007వ సంవత్సరానికి గాను ‘పుష్పిన్ పురస్కారం’ ప్రదానం చేయడం జరుగుతుందని ప్రకటించి మాస్కో తిరిగి వెళ్ళారు. ‘పుష్పిన్’ ఎంపిక విధానం తెలుసుకోవడానికి ఈ సంఘటన ఒక్కటి చాలు.

ఈ పురస్కారంలో భాగంగా పద్మశ్రీ లక్ష్మీప్రసాద్ గారు హిందీ, తెలుగు భాషల్లో రచించిన ‘ద్రౌపది’ నవల ప్రసిద్ధ రష్యన్ అనువాదకులు శ్రీ అనస్తీయా గురియాచే రష్యన్ బాషలోనికి అనువాదం గావించబడింది. ఈ నవల ‘భారత మిత్ర సమాజ్’ ద్వారా ప్రచురింపబడుతూ ఉంది. డిసెంబర్ 2007లో మాస్కోలో జరగబోయే ‘పుష్పిన్ పురస్కార ప్రదానోత్సవం’లో రష్యన్ భాషలో అనువదించబడిన ‘ద్రౌపది’ నవల ఆవిష్కరించడానికి సన్నాహాలు జరుగుతున్నాయి.

తెలుగు తల్లి ఒడిలో ఓనమాలు దిద్ది, జాతీయ బాష హిందీ నేర్చుకుని, తెలుగు-హిందీ భాషల్లో ఉత్తమ రచనా వ్యాసంగం కొనసాగించి, ఇరు భాషలకు ఎనలేని సేవ చేస్తూ, రాష్ట్ర స్థాయి నుండి జాతీయస్థాయికి, జాతీయ స్థాయి నుండి అంతర్జాతీయ స్థాయికి ఎదిగి, దేశవిదేశాలు చుట్టి వస్తూ, ఇతర దేశాల సాహిత్యకారులు మెచ్చుకునే గ్రంథాలు రచిస్తూ, తెలుగు-హిందీ సాహిత్యాలకు అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి ఆర్జించి పెడుతున్న పద్మశ్రీ యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్ గారి సాహితీ ప్రయాణం విరామం లేకుండా, గతినేలంగా, వేగంగా ముందుకు సాగుతూ, ఉత్తుంగ కీర్తి శిఖరాలను చేరుకోవాలని ఆకాంక్షిస్తూ 54 వసంతాలు పూర్తి చేసుకున్న మా (లక్ష్మీ) సరస్వతీ ప్రసాద్ గారికి జన్మదిన శుభాకాంక్షలు అందిస్తున్నాను.

(2007లో ప్రచురింపబడిన

“తెలుగుజాతి ఆణిముత్యం” పద్మశ్రీ యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్”
పుస్తకంలో వెన్నా వల్లభరావు రాసిన వ్యాసం)

హిందీ - తెలుగు భాషల స్వర్ణసేతువు యార్లగడ్డ

కలం పడితే ఆయనొక విలక్షణ రచయిత. తరగతి గదిలో ఆయన 'అహా' అనిపించే అధ్యాపకుడు. మైకు ముందు నిలబడితే ఆయన 'వాహ్వా' అనిపించే వక్త. భాషా సంస్కృతులకు అన్యాయం జరుగుతుంటే ఆయనొక పోరాట యోధుడు - ఆయనే యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్. నిత్యఅధ్యయనశీలి, నిరంతర కార్యశీలి, నిబద్ధత గల భాషా సేవకుడు, అకుంతిత దీక్షాదక్షుడు, లక్ష్య సాధకుడు అయిన యార్లగడ్డ తెలుగు భాషా సంస్కృతుల ఉద్ధీపనకు చైతన్య దీప్తి. హిందీభాష పరివ్యాప్తికి కంకణ బుద్ధుడు. తెలుగు హిందీ భాషలు ఆయనకు ఉచ్చ్వాస-నిశ్వాసాలు.

జ్ఞానపీఠ పురస్కార గ్రహీత డా. సి.నా.రె. 'హిందీ - తెలుగు భాషల స్వర్ణసేతువు యార్లగడ్డ' అని 20 సంవత్సరాల క్రితమే అన్నారు. సి.నా.రె. కు యార్లగడ్డకు 30 సంవత్సరాల అనుబంధం ఉంది. ఇద్దరూ రాజ్యసభ సభ్యులుగా 4 సంవత్సరాలు కలిసి ఉన్నారు. పార్లమెంటులో యార్లగడ్డ స్వచ్ఛమైన హిందీలో అనర్గళంగా ప్రసంగిస్తూ ఉంటే హిందీ ప్రాంతీయులైన పార్లమెంటు సభ్యులు ఆశ్చర్యంతో ఆలకిస్తూ ఉండేవారు. ఈ విషయాన్ని సి.నా.రె. పలు సభల్లో ప్రస్తావించారు. యార్లగడ్డ ఉపాధ్యక్షునిగా గాన్న పార్లమెంటరీ అధికార భాషా సంఘంలో సి.నా.రె. 4 సంవత్సరాలు సభ్యులుగా ఉన్నారు. 20 మంది లోక్ సభ సభ్యులు, 10 మంది రాజ్యసభ సభ్యులు సభ్యులుగా గల ఆ కమిటీకి యార్లగడ్డ నాయకత్వం వహించటం, 4 సంవత్సరాల పాటు ఆయన దేశవ్యాప్తంగా పర్యటించి వివిధ కేంద్రప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో రాజ భాష హిందీ వినియోగాన్ని సమీక్షించటం దగ్గరగా చూసిన సి.నా.రె. ' మన తెలుగువాడు హిందీ మీద పెత్తనం వహిస్తున్నాడ'ని చాలా ఆనందపడేవారు.

దేశంలోని అధికారభాషా చట్టాలు, వాటికి సంబంధించిన నియమ నిబంధనలపై యార్లగడ్డకు గల పరిజ్ఞానం, అవగాహన అపారం. ఈ విషయాల్లో ఔత్తరాహికులు సహితం ఆయనను నడిచే విజ్ఞాన సర్వస్వంగా భావిస్తారు. అందుచేతనే 2 సంవత్సరాలు అధికార భాషా సంఘం సభ్యునిగా, ఉపప్రధాని, హోంశాఖామంత్రి అయిన ఎల్.కె. అద్వానీ అధ్యక్షునిగా ఉన్న ఆ సంఘానికి 4 సంవత్సరాలు ఉపాధ్యక్షునిగా, పూర్తి కార్యభారాన్ని వహించి, సమగ్రమైన నివేదిక తయారు చేసి డా॥ వెన్నా వల్లభరావు

రాష్ట్రపతికి సమర్పించి యార్లగడ్డ దేశవ్యాప్త మన్ననలు పొందారు. అందుచేతనే ప్రధానమంత్రి అధ్యక్షులుగా, హోంశాఖామంత్రి ఉపాధ్యక్షులుగా 6 గురు సీనియర్ కేంద్ర మంత్రులు, 6 గురు వివిధ రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు సభ్యులుగా ఉన్న కేంద్రీయ హిందీ సమితి' లో యార్లగడ్డ ఒక్కరే 25 సంవత్సరాలుగా అప్రతిహతంగా సభ్యులుగా కొనసాగుతున్నారు. ప్రభుత్వాలు మారినా, ప్రధానమంత్రులు మారినా యార్లగడ్డ సభ్యత్వానికి విఘాతం కలగలేదు. అధికారభాషా చట్టంపై అయనకున్న సాధికారతకు ఇది తార్కాణం.

కేంద్రంలోని మానవవనరుల అభివృద్ధి శాఖ, రక్షణ శాఖ, విదేశీ వ్యవహారాల శాఖ, పెట్రోలియం మంత్రిత్వశాఖ, ఆర్థిక శాఖ, బొగ్గు-గనుల మంత్రత్వ శాఖ, పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల శాఖ, సమాచార ప్రసార మంత్రత్వ శాఖ వంటి కీలకమైన మంత్రిత్వ శాఖలకు హిందీ సలహా సంఘ సభ్యులుగా యార్లగడ్డ ఈనాటికీ సలహాలు ఇస్తూఉంటారు. యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమీషన్ (యు.జి.సి) అధికార భాషా సంఘానికి అధ్యక్షునిగా యార్లగడ్డ దేశంలోని కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాల్లో హిందీ భాష వినియోగాన్ని, అమలును గాడిలో పెట్టి రాష్ట్రపతి, ప్రధాన మంత్రుల ప్రశంసల్ని అందుకున్నారు.

హిందీ - తెలుగు భాషల మధ్య ఆదాన - ప్రధానాల్లో 'స్పెషలిస్ట్' యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్. ఆదాన ప్రధానాలకు అనువాదాలే ఆధారం. తెలుగు వారికి సంబంధించిన ఏ విషయమైనా హిందీలోకి అనువదించబడితే తప్ప మనజాతి వైశిష్ట్యం హిందీవారికి తెలియదని, అలాగే హిందీ వారికి సంబంధించిన సాహిత్యం, సంస్కృతి మన తెలుగు వారికి తెలియకపోతే మన విజ్ఞానం పరిమితమే అవుతుందని భావించిన యార్లగడ్డ ఆ దిశగా సాహిత్య వ్యవసాయం కొనసాగించారు. హిందీ నుంచి తెలుగులోకి, తెలుగు నుంచి హిందీలోకి ఎన్నో గ్రంథాలను అనువదించారు. హిందీ-తెలుగుకు మధ్య వారధిగా తాను హిందీ, తెలుగు భాషల్లో 64 గ్రంథాలు వెలువరించటమే కాకుండా, ఎందరో సహచరుల్ని, విద్యార్థుల్ని ఈ 'ఆదాన్ - ప్రదాన్' కార్యక్రమంలో భాగస్వాముల్ని చేశారు. 'హిందీ-తెలుగుల ఆదాన్-ప్రదాన్' కు ఉద్యమకర్తగా, దేశంలోనే 'నెంబర్ 1' గా నిలిచారు యార్లగడ్డ. ఆయనకుగల దూరదృష్టి, సంకల్ప శుద్ధి, వ్యవహార దక్షత కారణంగా గత రెండు - మూడు దశాబ్దాల కాలంలో వందలాది విలువైన గ్రంథాలు తెలుగు నుంచి హిందీలోకి, హిందీ నుంచి తెలుగులోకి అనువదించబడ్డాయి.

తెలుగు వారికి - హిందీ వారికి మధ్య చక్కని వారధి నిర్మించే కృషి ఇంత వేగంగా జరగటానికి యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ చొరవ, పట్టుదలే కారణం. సమర్థులైన అనువాదకుల ప్రతిభని భావ సమైక్యతా సాధన దిశగా సమాయత్త పరచిన ఘనత యార్లగడ్డకే దక్కుతుంది.

రచయితగా యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ అసాధారణ ప్రతిభ కనపరిచారు. వైవిధ్య భరితమైన అంశాలకు సంబంధించి వివిధ ప్రక్రియల్లో ఆయన స్వీయ రచనలు, అనువాదాలు చేశారు. హిందీ - తెలుగు భాషల్లో సమానమైన అధికారాన్ని చాటారు. ఆదాన - ప్రదానాలు ధ్యేయంగా ఆయన చేసిన రచనల్లో ముఖ్యంగా చెప్పుకోదగినది తెలుగులో 'హిందీ సాహిత్య చరిత్ర' రచన. 12 సంవత్సరాల పాటు శ్రమించి హిందీ సాహిత్య చరిత్రను తెలుగు వారికి అందించే కృషి చేశారు. ఈ రచనకు బహుభాషావేత్త, భారత పూర్వ ప్రధానమంత్రి స్వర్ణీయ పి.వి.నరసింహారావు గారు 29 పేజీల ముందుమాట రాయటమే కాకుండా, ఆ గ్రంథ ఆవిష్కరణ సభకు స్వయంగా విశాఖపట్టణం వచ్చి, తమ స్వహస్తాలతో గ్రంథాన్ని ఆవిష్కరించారు. ఆ సందర్భంగా ఆయన ఒక గంటా పదిహేను నిమిషాలు చేసిన ప్రసంగంలో హిందీ సాహిత్య చరిత్రను తెలుగు వారికి అందించవలసిన ఆవశ్యకతను, దాని ప్రయోజనాన్ని విశదపరచి, దాని రచనకు యార్లగడ్డ చేసిన అద్వితీయమైన కృషిని పదే-పదే అభినందించారు.

యార్లగడ్డ చేసిన మరొక అపురూపమైన అనువాద రచన ప్రసిద్ధ హిందీకవి హరివంశరాయ్ బచ్చన్ ఆత్మకథను తెనుగించటం. బచ్చన్ గారు హిందీలో 4 భాగాలుగా రాసుకున్న బృహత్ ఆత్మకథను యార్లగడ్డ ఒకే పెద్ద గ్రంథంగా ప్రచురించారు. అందులో రచయిత నిజాయితీగా స్పష్టపరచిన తన జీవిత విశేషాలను, సంఘటనలను, కవితా ప్రస్థానాన్ని యార్లగడ్డ ఎంతో సమర్థంగా తెలుగు పాఠకులకు అందించటంలో కృతకృత్యులయ్యారు. ఈ గ్రంథ ఆవిష్కరణ సభ హైదరాబాద్లోని వైశ్రాయ్ హోటల్లో జరిగింది. ఆ సభకు హరివంశరాయ్ బచ్చన్ కుమారుడు ప్రఖ్యాత హిందీ సినీ నటుడు అమితాబ్ బచ్చన్ తన భార్య జయా బచ్చన్, కుమారుడు అభిషేక్ బచ్చన్ ల సమేతంగా హాజరయ్యారు. అమితాబ్ తన ప్రసంగంలో హిందీ - తెలుగు సాహిత్యాలకు వారధిగా యార్లగడ్డ చేస్తున్న కృషి అపూర్వమని, తన తండ్రి హరివంశరాయ్ బచ్చన్ ఆత్మకథలో రాసిన ఆయన జీవిత ప్రస్థానాన్ని, సాహిత్య కృషిని తెలుగు వారి ముందుకు

గ్రంథ రూపంలో తీసుకురావటం తనకు, తన కుటుంబ సభ్యులకు ఎంతో ఆనందానుభూతి కలిగించిందని అన్నారు. ఇటువంటి మహత్తరమైన కృషి చేసిన యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్‌ను అమితాబ్ కృతజ్ఞతలు, అభినందనతో ముంచెత్తారు.

మహనీయులు, దేశ నాయకులు, ఉద్యమ నేతల జీవిత చరిత్రల్ని, ఆత్మకథల్ని రచించటం - అనువదించటం సంచలనాలు సృష్టించిన 'తమస్' వంటి రచనల్ని సత్వరమే అనువదించి ప్రచురించటం ప్రతిభావంతులు, ప్రజా నాయకుల ఉపన్యాసాల్ని, రచనల్ని అనువాదాల రూపంలో అందించటం హిందీ - తెలుగు భాషల్లో ఉత్తమోత్తమ రచనల్ని అనువదించటంతో పాటు యార్లగడ్డ సాహిత్య ప్రయాణం 'ద్రౌపది', 'సత్యభామ' వంటి సృజనాత్మక రచనల దిశగా కూడా సాగి ఇరు భాషల పాఠకుల మన్ననలను అందుకుంది.

యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ విశాల దృక్పథం కలిగిన వ్యక్తి. ఆయన ప్రాంతీయ, జాతీయ స్థాయిని దాటి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న మానవ నాగరికతను, సంస్కృతిని, జీవన విధానాన్ని, రాజకీయ - సామాజిక స్థితిగతుల్ని ప్రత్యక్షంగా చూసి తెలుసుకొనే ప్రయత్నం 4 దశాబ్దాల క్రితమే మొదలు పెట్టారు. దానిలో భాగంగానే ఆయన అమెరికా, కెనడా, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, మలేషియా, సింగపూర్, ఇంగ్లాండ్, ఉక్రెయిన్, ఈజిప్ట్, థాయిలాండ్, రష్యా, దక్షిణ ఆఫ్రికా మొ॥న ఎన్నో దేశాలు అధ్యయన దృష్టితో పర్యటించారు. అపారమైన అంతర్జాతీయ అవగాహన ఏర్పరుచుకున్నారు. అంతేకాక ప్రపంచంలోని ఎన్నో ప్రముఖ దేశాల్లోని ముఖ్యనగరాల్లో గల వివిధ రంగాలకు చెందిన వ్యక్తులతో మైత్రీ సంబంధాలు ఏర్పరుచుకోవటం, వాటిని కొనసాగించటం యార్లగడ్డ స్నేహశీలతకి, హద్దులులేని మైత్రీ బంధానికి నిదర్శనం. అందుకే ఆయనను సన్నిహితంగా ఎరిగిన వారు 'లోకం చుట్టిన వీరుడు' అంటారు. ప్రపంచంలోని అన్ని ఖండాలు, వాటిలో గల ప్రముఖ దేశాలపై ఆయనకు గల పరిజ్ఞానం అనన్య సామాన్యం. కనుకనే యార్లగడ్డ కెనడాలో 'భారత సాంస్కృతిక రాయబారి'గా నియమితులు కాగలిగి, తనకు భారత ప్రభుత్వం అప్పగించిన బాధ్యతల్ని సమర్థంగా నిర్వర్తించగలిగారు. భారత్ - కెనడా దేశాల సంస్కృతీ సంప్రదాయాలకు వారధి నిర్మించటంలో సఫలీకృతులయ్యారు.

అందువల్లనే మాస్కో (రష్యా) లోని 'భారత్ మిత్ర సమాజ్' ప్రసిద్ధ రష్యన్ కవి 'పుష్కిన్' పేరుతో భారతీయ హిందీ కవి లేదా రచయితకు ఇచ్చే వార్షిక పురస్కారం

యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ ను వరించింది. యార్లగడ్డ హిందీ భాషా సాహిత్యానికి చేస్తున్న అపారమైన సేవలతో పాటు, సమకాలీగా ప్రపంచంలో మానవ విలువలకు సంబంధించిన అంతర్జాతీయ అవగాహనను, ఆయనకు గల విశ్వదర్శనాన్ని పరిగణలోకి తీసుకొని ఆయనకు 2007వ సంవత్సరపు 'పుష్పిన్' పురస్కారం ప్రధానం చేయటం జరిగింది. అత్యంత గౌరవ ప్రదమైన ఈ పురస్కారం అందుకున్న వారిలో హిందీయేతర ప్రాంతానికి చెందిన మొట్టమొదటి హిందీ రచయిత యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్.

'విశ్వ హిందీ సమ్మేళనాల' లో యార్లగడ్డ నిర్వహిస్తున్న పాత్ర మెచ్చదగినది. 1975 లో నాగపూర్ లో జరిగిన మొదటి సమ్మేళనం తప్పించి, ఇప్పటి వరకు జరిగిన ఇతర 9 విశ్వ సమ్మేళనాల్లో క్రమం తప్పకుండా పాల్గొంటూ, ప్రముఖ భూమిక నిర్వహిస్తున్న ఏకైక వ్యక్తి యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్. 2007 లో న్యూయార్క్ (అమెరికా) లో జరిగిన '8 వ విశ్వ హిందీ సమ్మేళనం'లో, 2012 లో జోహాన్స్ బర్గ్ (దక్షిణాఫ్రికా) లో జరిగిన 9వ సమ్మేళనంలో, 2015 లో భోపాల్ లో జరిగిన సమ్మేళనంలో నిర్వాహక కమిటీ సభ్యునిగా ఉండటమే కాక, ఒక సదస్సుకు అధ్యక్షత కూడా వహించటం యార్లగడ్డ ప్రతిభాపాటవాలకు చక్కని గుర్తింపు. దక్షిణాఫ్రికాలో జరిగిన '9 వ విశ్వహిందీ సమ్మేళనం'లో ఆయన 'విశ్వ హిందీ సమ్మాన్' కూడా అందుకున్నారు.

గత సంవత్సరం భోపాల్ లో జరిగిన 10 వ సమ్మేళనంలో యార్లగడ్డ అపూర్వమైన పాత్ర పోషించారు. నిర్వాహక కమిటీ సభ్యులుగా ఆయన 'హిందీ యేతర రాష్ట్రాల్లో హిందీ' అనే అంశంపై క్రొత్తగా సదస్సు ఏర్పాటు చేయించటంలో సఫలీకృతులయ్యారు. 'ఆయా ప్రాంతాల్లో హిందీని బాగా వ్యాప్తిచేస్తే తప్ప హిందీని విశ్వభాషగా తీర్చిదిద్దాలనే ఆశయం నెరవేరదని సమ్మేళనం అధ్యక్షురాలు కేంద్ర విదేశాంగ శాఖా మంత్రి శ్రీమతి సుష్మా స్వరాజ్ గారికి నచ్చజెప్పి, యార్లగడ్డ ఈ అంశంపై సదస్సు ఏర్పాటు చేయించగలిగారు. ఆమె యార్లగడ్డనే ఆ సదస్సుకు సమన్వయకర్తగా వ్యవహరించి ఆయా రాష్ట్రాల్లో హిందీని బలోపేతం చెయ్యటంలో ఉన్న సమస్యలు, వాటి పరిష్కారానికి సూచనలతో ఒక సమగ్రమైన నివేదిక సమర్పించమని కోరారు. హిందీయేతర రాష్ట్రాల నుంచి సమ్మేళనంలో పాల్గొనటానికి వచ్చిన సుమారు 3 వందల మంది ప్రతినిధులతో సమన్వయకర్త యార్లగడ్డ 2 సదస్సులు నిర్వహించి, వారి వారి రాష్ట్రాలలో హిందీ ప్రచారం, సాహిత్య రచనకు గల ఇబ్బందుల్ని, సమస్యల్ని తెలుసుకున్నారు. హిందీ ప్రచార, బోధనా రంగాల్లో

ఉన్న ప్రతినిధుల సలహాలను చర్చకుపెట్టి సదస్సు ఆమోదం పొందిన ప్రతిపాదనలను రికార్డు చేశారు.

సమ్మేళనం చివరి రోజు కేంద్ర హోంశాఖామంత్రి శ్రీ రాజనాథ్ సింగ్ ముఖ్యఅతిథిగా, మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ శివరాజ్ సింగ్ చౌహాన్, గవర్నర్ శ్రీరామ్ నరేష్ యాదవ్ అతిథులుగా పాల్గొన్న ముగింపు సభలో యార్లగడ్డ తమ సదస్సు నివేదిక సమర్పించి, హిందీయేతర రాష్ట్రాల్లో హిందీ ప్రచార - ప్రసారాలు, బోధన, సాహిత్య రచనని అభివృద్ధి పరచలేకపోతే విశ్వహిందీ సమ్మేళనాల లక్ష్యం నెరవేరదని నొక్కి వక్కాణించారు. ముందు ఇల్లు చక్కదిద్దుకొని, అటు పిమ్మట మన జాతీయ భాషని విశ్వభాషగా పరివ్యాప్తం చేసే కృషి వేగవంతం చేస్తే ప్రపంచంలో మన భారత జాతికి, మన భాష హిందీకి గౌరవం పెరుగుతుందని సూటైన సలహా ఇచ్చారు. యార్లగడ్డ సమర్పించిన నివేదికలోని ప్రతిపాదనలను, ఆయన ఇచ్చిన సలహాలను తప్పకుండా అమలు పరచి ఆయా రాష్ట్రాల్లో హిందీ భాషాభివృద్ధి శాధ్యమరూపంలో చేపడతామని శ్రీ రాజ్ నాథ్ సింగ్ హామీ ఇచ్చారు. యార్లగడ్డ సహజ గంభీర స్వరంతో సూచించిన ఆచరణ యోగ్యమైన సలహాలను శ్రద్ధగా ఆలకించిన మధ్యప్రదేశ్ గవర్నర్ శ్రీ రామ్ నరేష్ యాదవ్ యార్లగడ్డను రాజ్ భవన్ కు ఆహ్వానించి '10 వ విశ్వహిందీ సమ్మేళనం'లో ఆయన నిర్వహించిన పాత్రని మెచ్చుకుని ఘనంగా సత్కరించారు. హిందీ భాషా సాహిత్యాలకు ఆయన చేస్తున్న సేవని ఇంకా బాగా కొనసాగించమని ప్రోత్సహించారు.

'ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీ ' అధ్యక్షులుగా యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ హిందీ - తెలుగు సాహిత్యాలకు చేసిన సేవ అపారం, అనన్యసామాన్యం. స్వర్గీయ నందమూరి తారక రామారావు గారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఆయన యార్లగడ్డను హిందీ అకాడమీకి సభ్యునిగా చేస్తే, స్వర్గీయ వై.ఎస్.రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు 2006 లో హిందీ అకాడమీని పునఃప్రారంభించి ఆయనను అధ్యక్షునిగా చేశారు. తనకు అప్పగించిన పదవిని హోదాగా కాక, సేవ చెయ్యటానికి అవకాశంగా భావించే యార్లగడ్డ ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ అకాడమీ ద్వారా రాష్ట్రంలో హిందీ వ్యాప్తికి, సాహిత్య వికాసానికి, హిందీ-తెలుగు భాషల మధ్య వారధి నిర్మించే అనువాదాలు చేయించటానికి ఎనలేని కృషిచేశారు.

సుమారు నూరు సంవత్సరాలుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో హిందీ ప్రచారం జరుగుతూ ఉంటే దానికి సంబంధించిన చరిత్ర మనవద్ద లేదు. ఇది గ్రహించిన యార్లగడ్డ రాష్ట్రంలోని విశ్వవిద్యాలయాల్లో సదస్సులు నిర్వహించడం వాటి-వాటి పరిధిలో హిందీ ప్రచార ఉద్యమ చరిత్రని శోధించడం, ఆ పరిశోధనా పత్రాలను 'ఆంధ్రప్రదేశ్ లో హిందీ ప్రచారోద్యమ చరిత్ర' అనే గ్రంథంగా హిందీలో ప్రచురించారు. అదేవిధంగా 'ఆంధ్రప్రదేశ్ లో హిందీ సాహిత్య వికాస చరిత్ర' అనే మరో గ్రంథం కూడా ప్రచురించి రాష్ట్రంలో హిందీ భాషాభివృద్ధి, సాహిత్య రచనకి సంబంధించిన సమగ్రమైన చరిత్రని అందుబాటులోకి తెచ్చే మహత్తరమైన కృషి చేశారు యార్లగడ్డ అంతేగాక తెలుగువారు రచించిన హిందీ గ్రంథాలను ప్రచురించటం, తెలుగులోని ఉత్తమమైన రచనలను హిందీలోకి అనువదించడం ప్రచురించటం, అనువాద రచనల ప్రచురణకు నిధులు సమకూర్చటం, రాష్ట్రంలోని హిందీ రచయితల్ని అనువాదకులనీ పురస్కారాల ద్వారా ప్రోత్సహించటం మొదలైన కార్యక్రమాలు అకాడమీ పక్షాన చేపట్టారు. యార్లగడ్డ హిందీ అకాడమీ అధ్యక్షులుగా ఉన్న ఆరు సంవత్సరాల కాలంలో తెలుగు భాషాసాహిత్యాలు, సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే రచనలెన్నింటినో హిందీలోకి అనువదించ చేసి తెలుగుకు దేశవ్యాప్త గౌరవాన్ని కలిగించారు. అకాడమీ ప్రచురించిన సుమారు 100 గ్రంథాలే అందుకు చక్కని ఉదాహరణ. హిందీ అకాడమీ కార్యకలాపాలకు ఒక ఆదర్శమార్గాన్ని ఏర్పరిచిన యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ అకాడమీ అధ్యక్షులుగా హిందీ-తెలుగు భాషలకు చేసిన అపూర్వమైన సేవ తెలుగు జాతి చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలిచి ఉంటుంది. ఆయన అధ్యక్ష బాధ్యతలు నిర్వర్తించిన ఆరోళ్ళ కాలం అకాడమీ చరిత్రలో స్వర్ణయుగంగా వెలుగొందింది.

యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ అధికార భాష హిందీకి చేసిన గొప్ప సేవలో మరొక అంశం విశాఖపట్టణంలో 'స్వర్ణజయంతి రాజభాషా భవన్' నిర్మింప చెయ్యటం. దేశంలోని ప్రముఖ నగరాలన్నింటిలోనూ 'నగర రాజభాషా కార్యాన్వయన్ సమితి'లు ఉన్నాయి. కాని వాటి కార్యాలయాలకు ఎక్కడా సొంత భవనాలు లేవు. కాని విశాఖలో యార్లగడ్డ కృషి ఫలితంగా భారత ప్రభుత్వ నిధులతో అద్భుతమైన 'రాజ భాషా భవన్' నిర్మితమైంది. దేశంలోనే ఇది ఒక రికార్డ్. విశాఖలోని ఈ 'భవన్' భారత దేశంలోనే మొట్టమొదటిది, చివరిది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 'రాజ భాషా భవన్' నిర్మాణం చేయించారంటే యార్లగడ్డ దక్షత, పట్టుదల, కార్యసాధన ఎలాంటివో అర్థమౌతాయి.

‘కృషి ఉంటే మనుషులు ఋషులౌతారు, మహాపురుషులౌతారు’ అనే సూక్తికి నిలువెత్తు నిదర్శనం యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్. అనేక విషయాల్లో ఆయన తనకు తానే సాటి అనిపించుకున్నారు. హిందీ - తెలుగు భాషలు రెండింటిలో పరిశోధన చేసి పిహెచ్.డి. పట్టాలు పొందారు. తన అనువాద రచన ‘తమస్’ కు, సృజనాత్మక రచన ‘ద్రౌపది’ - రెండింటికీ కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారాలు అందుకుని దేశంలోనే క్రొత్త రికార్డు నెలకొల్పారు. తెలుగునాట హిందీ ప్రచారం, సాహిత్య రచనకు ఇతోధికంగా కృషి చేసి రాష్ట్రపతి చేతుల మీదుగా ‘గంగాశరణ్ సింహ్ పురస్కారం’ అందుకున్నారు. ఇంకా ఎన్నో ఎన్నెన్నో పురస్కారాలు పొందారు. ఇవన్నీ ఆయన హిందీ భాషా సాహిత్యాలకు, ప్రచారానికి చేసిన కృషికి తార్కాణంగా నిలుస్తాయి. వీటన్నింటికీ మించి ‘రాజ్యాంగ పరిషత్’ లో హిందీని ‘రాజభాష’ గా చెయ్యటంలో ముఖ్య పాత్ర పోషించిన తెలుగు భాషి పద్మభూషణ్ మోటూరి సత్యనారాయణ గారికి నిజమైన వారసునిగా ‘కేంద్రీయ హిందీ సంస్థాన్, ఆగ్రా’ కు ఉపాధ్యక్షునిగా నియమితులై తన దక్షతని చాటారు. ఐకృరాజ్య సమితిలో హిందీని అధికార భాషగా గుర్తింపు కోసం భారత ప్రభుత్వం ఎంతో కాలంగా చేస్తున్న కృషిని వేగవంతం చేసే ప్రయత్నంలో నాన్నారు. హిందీకి ఈ హోదా సమకూరటం యార్లగడ్డ చిరకాల స్వప్నం, ఆశయం. అందుకు ఆటంకంగా నిలుస్తున్న సాంకేతికమైన అడ్డంకుల్ని తొలగించటానికి తనవంతు కృషి చేస్తున్నారు. అందుకోసం యంత్రానువాద సాఫ్ట్వేర్లో నిపుణులు, న్యాయశాస్త్ర కోవిదులైన ప్రవాసాంధ్రుల సహాయ సహకారాలు భారత ప్రభుత్వానికి అందేలా సంధానకర్తగా ఆయన వ్యవహరిస్తున్నారు.

హిందీ భాషా సేవలో జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకుంటున్న యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ 2003 లో తన 50 వ ఏట రాష్ట్రపతి గౌ|| ఎ.పి.జె. అబ్దుల్ కలామ్ గారి చేతుల మీదుగా ‘పద్మశ్రీ’ పురస్కారాన్ని అందుకున్నారు. ఇప్పుడు భారత ప్రభుత్వం ‘హిందీ’ మనిషిగా ఆయనకు ‘పద్మభూషణ్’ పురస్కారం ప్రదానం చెయ్యటం తెలుగు వారందరికీ గర్వకారణం. ఈ సందర్భంగా యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్ గారికి అభినందనలు, శుభాకాంక్షలు.

(12-04-2016 న వైయల్పి గారు ‘పద్మభూషణ్’ పురస్కారం అందుకోబోతున్న సందర్భంగా ‘సాక్షి’ దినపత్రికలో డా|| వెన్నా వల్లభరావు రాసిన వ్యాసం)